

Lääne-Virumaal Haljala vallas Käsmu külas asuva Põhja tee 7a kinnistu DP KSH eelhinnang

Asutusesiseseks kasutamiseks

Töö nr 19003473

Tartu 2019

Epp Zirk
Keskkonnaspetsialist

Jaak Järvekülg
Keskkonnaekspert

SISUKORD

SISUKORD	3
1. SISSEJUHATUS	5
2. KAVANDATAVA TEGEVUSE KIRJELDUS	7
3. VASTAVUS STRATEEGILISTELE PLANEERIMISDOKUMENTIDELE	9
3.1.1. LÄÄNE-VIRUMAA MAAKONNAPLANEERING „LÄÄNE-VIRU MAAKONNA RANNIKUALAD“	9
3.1.2. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU TEEMAPLANEERING „ASUSTUST JA MAAKASUTUST SUUNAVAD KESKKONNATINGIMUSED“	10
3.1.3. VIHULA VALLA ÜLDPLANEERING	11
4. MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS	14
4.1. ASUKOHT	14
4.2. KESKKONNATINGIMUSED	15
5. KAVANDATAVA TEGEVUSEGA EELDATAVALT KAASNEV MÕJU	19
5.1. MÕJU PINNASELE, PINNA- JA PÕHJAVEELE	19
5.2. MÕJU TAIMESTIKULE	21
5.3. MÕJU LOOMASTIKULE JA LINNUSTIKULE	22
5.4. MÕJU KAITSTAVATELE LOODUSOBJEKTIDELE	22
5.5. NATURA EELHINDAMINE	26
5.5.1. INFORMATSIOON KAVANDATAVA TEGEVUSE KOHTA	27
5.5.2. KAVANDATAVA TEGEVUSE MÕJUPIIRKONDA JÄÄVATE NATURA ALADE ISELOOMUSTUS	27
5.5.3. KAVANDATAVA TEGEVUSE SEOTUS KAITSEKORRALDUSEGA	34
5.5.4. KAVANDATAVA TEGEVUSE MÕJU PROGNOOSIMINE NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALADELE	34
5.5.5. NATURA EELHINDAMISE TULEMUSED JA JÄRELDUS	34
5.6. MÕJU SOTSIAALSELE KESKKONNALE	35
5.7. KUMULATIIVSED MÕJUD	35
6. JÄRELDUS, KESKKONNAMEETMED	37

1. SISSEJUHATUS

Käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) eelhindang on koostatud Lääne-Virumaal Haljala vallas Käsmu külas asuva Põhja tee 7a kinnistu detailplaneeringu eskiislahendusele (vt joonis 2.1). Detailplaneering on algatatud Haljala vallavolikogu 23.11.2017 otsusega nr 17. Vastavalt algatamisotsusele oli detailplaneeringu eesmärk maaüksuse sihtotstarbe muutmine, ehitusõiguse määramine üksikelamu ja abihoone püstitamiseks, tehnovõrkude ja –rajatiste asukoha määramine. Kavandatav tegevus on kehtivat üldplaneeringut muutev.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise vajalikkuse üle otsustamisel on aluseks *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus* (KeHJS).

Keskkonnamõju on *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* § 2¹ kohaselt kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju inimese tervisele ja heaolule, keskkonnale, kultuuripärandile või varale. Vastavalt § 2² peetakse keskkonnamõju oluliseks, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustuslikkus on sätestatud KeHJS-i § 33 lg 1. Kavandatav tegevus ei kuulu KeHJS-i § 33 lõike 1 kohaselt keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustusega tegevuste hulka, kuid sama paragrahvi lõike 2 p 3 kohaselt tuleb keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise vajalikkust kaaluda ja anda selle kohta eelhindang, kui detailplaneering koostatakse *planeerimisseaduse* § 142 lõike 1 punktis 3 sätestatud juhul ehk kui tegemist on üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga ning muudatusettepanek on kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul oluline või ulatuslik.

Vastavalt KeHJS § 33 lg 3 tuleb KSH algatamisvajaduse üle otsustamisel lähtuda:

- 1) strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust ja sisust;
- 2) strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevast keskkonnamõjust ja mõjutatavast alast;
- 3) asjaomaste asutuste seisukohast.

Paragrahv 33 lg 3 p 1 nimetatud asjaolude hindamisel tuleb vastavalt § 33 lg 4 lähtuda järgmistest kriteeriumitest:

- 1) missugusel määral loob strateegiline planeerimisdokument aluse kavandatavatele tegevustele, lähtudes nende asukohast, iseloomust ja elluviimise tingimustest või eraldatavatest vahenditest;
- 2) missugusel määral mõjutab strateegiline planeerimisdokument teisi strateegilisi planeerimisdokumente, arvestades nende kehtestamise tasandit;
- 3) strateegilise planeerimisdokumendi asjakohasus ja olulisus keskkonnakaalutluste integreerimisel teistesse valdkondadesse;
- 4) strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega seotud keskkonnaprobleemid;
- 5) strateegilise planeerimisdokumendi, sealhulgas jäätmekäitluse või veekaitsega seotud planeerimisdokumendi tähtsus Euroopa Liidu keskkonnanalaste õigusaktide nõuete ülevõtmisel.

Vastavalt KeHJS § 33 lg 5 tuleb strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju ja eeldatava mõjuala hindamisel lähtuda järgmistest kriteeriumidest:

- 1) mõju võimalikkus, kestus, sagedus ja pöördumus, sealhulgas kumulatiivne ja piiriülene mõju;
- 2) oht inimese tervisele või keskkonnale, sealhulgas õnnetuste esinemise võimalikkus;
- 3) mõju suurus ja ruumiline ulatus, sealhulgas geograafiline ala ja eeldatavalt mõjutatav elanikkond;
- 4) eeldatavalt mõjutatava ala väärtus ja tundlikkus, sealhulgas looduslikud iseärasused, kultuuripärand ja intensiivne maakasutus;
- 5) mõju kaitstavatele loodusobjektidele;
- 6) eeldatav mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

Käesolev detailplaneeringu eskiislahenduse KSH eelhindang on teostatud eesmärgiga välja selgitada kavandatava tegevusega kaasnev võimalik keskkonnamõju ja selle ulatus. Töö käigus hinnatakse võimalikke mõjusid keskkonnale ning vajadusel nähakse ette leevendavad meetmed ebasoodsa keskkonnamõju minimeerimiseks ja/või vältimiseks. Käesoleva keskkonnamõju eelhindangu raames on lähtutud KeHJS § 33 lg 4 ja lg 5 toodud kriteeriumitest. Käesolevat KSH eelhindangut võib otsustaja kasutada kaalutusotsuse tegemisel keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise või mitte algatamise osas.

Kavandatava tegevusega seonduv informatsioon ja materjalid on saadud Tellijalt seisuga oktoober 2019. Eksperthinnang on valminud OÜ Hendrikson & Ko ekspertide koostöös.

Töörühma koosseis:

- **Jaak Järvekülg** – juhtekspert, KMH litsents KMH0127;
- **Epp Zirk** – keskkonnaspetsialist;
- **Kaile Eschbaum** – Natura ekspert.

2. KAVANDATAVA TEGEVUSE KIRJELDUS

Detailplaneering on algatatud Haljala vallavolikogu 23.11.2017 otsusega nr 17. Vastavalt algatamisotsusele oli detailplaneeringu eesmärk on maaüksuse Põhja tänav 7a (kat tunnus 92201:014:0033) sihtotstarbe muutmine, ehitusõiguse määramine üksikelamu ja abihoone püstitamiseks, tehnovõrkude ja –rajatiste asukoha määramine. Kavandatav tegevus on kehtivat üldplaneeringut muutev. Detailplaneeringu eskiislahendus on näidatud joonisel 2.1.

Planeeringuala on pindalaga 3115 m² ning selle praegune sihtotstarve on maatulundusmaa. Planeeringulahenduse kohaselt on kavandatud ehitisealune pind maksimaalselt 200 m². Lubatud on ehitada üks eluhoone (ehituslune pindala kuni 150 m² ning kõrgusega kuni 7,5 m) ja abihoone (ehituslune pindala kuni 50 m² ning kõrgusega kuni 6,5 m²). Hoonestusala on paigutatud planeeringualal selliselt, et see ei jää metsamaa kõlvikule ¹ ning võimalikult vähe tuleks eemaldada olemasolevat kõrghaljastust. Planeeringulahenduse väljatöötamisel on lähtutud põhimõttest, et kinnistul säiliks parkmetsa olemus. Soome lahe ja hoone vahelisel alal säilib praegune kõrghaljastus, eluhoone juurest kuni kinnistu piirini soovitakse ehitada läbi kõrghaljastusega ala laudtee laiusega 1,2 m. Põhja tänava ja hoonestuse vahelisel alal säilitatakse väärtuslik kõrghaljastus ning haljasaladel teostatakse heakorrastust (peamiselt niitmine).

Detailplaneeringuga ei muudeta olemasolevat liiklusskeemi ning juurdepääs kinnistule on tagatud Põhja tänavalt. Parkimine on kavandatud krundisiseselt. Eluhoone esine ala on kavas katta kivikatendiga.

Endise Vihula valla veemajandusprojekti raames kavandatud Käsma veehaarde ja veetorustiku eelprojekti järgi on Põhja tn 7a kinnistul ühisveevärgiga liitumisvõimalus Põhja tänava poolt. Veevarustuse lahenduseks praegu on Põhja tn 7a liitumine Neeme tee 76 kinnistu olemasoleva veetrassiga Põhja tänava alas.

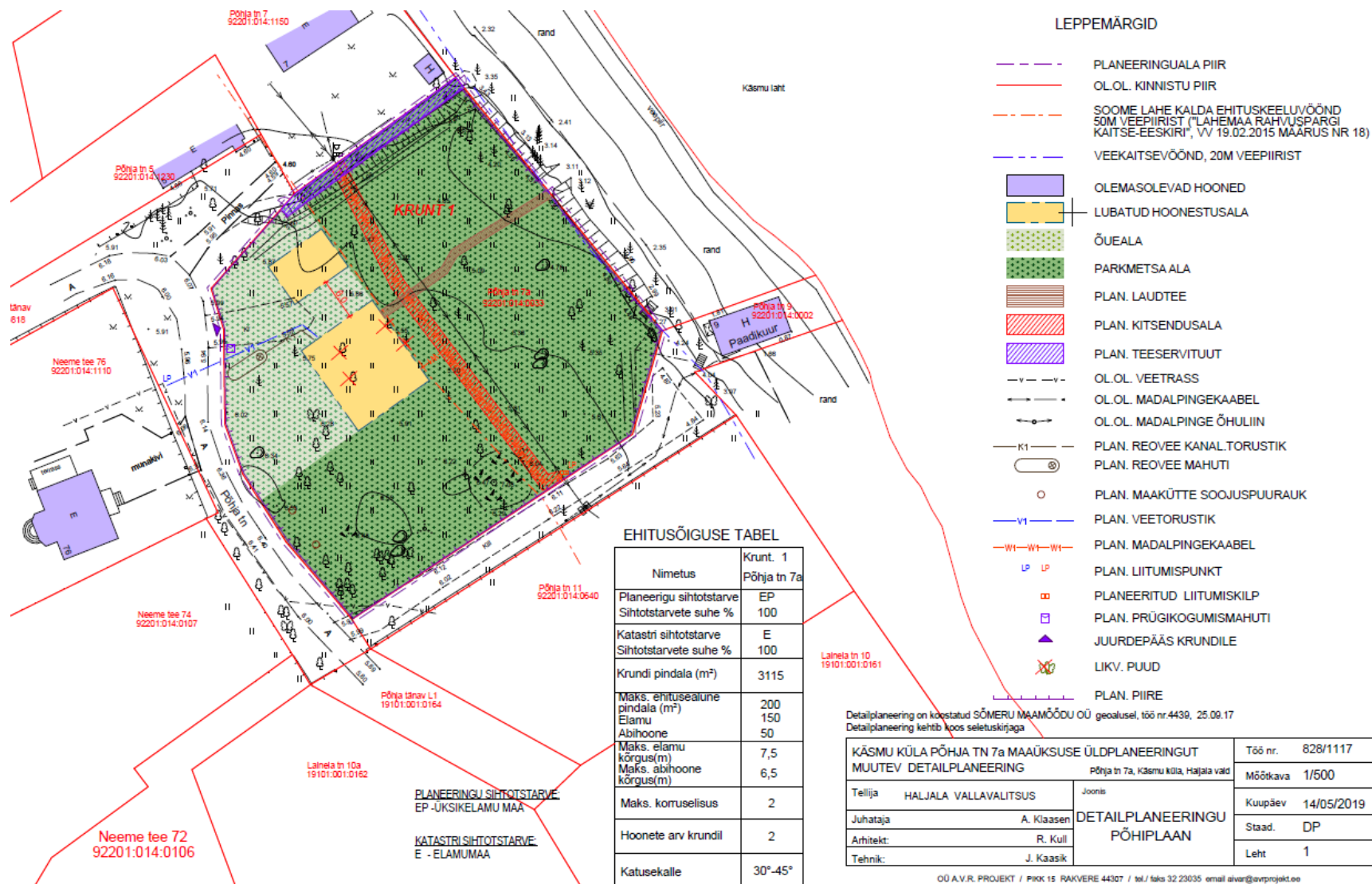
Käsma küla ühiskanaliseerimise rajamine pole hetkel rahastamist leidnud ja selle rajamine on ebaselge. Põhja tn 7a kanaliseerimine on kavandatud lahendada kogumismahuti baasil.

Planeeringuala elektrivarustus nähakse ette tagada olemasolevast 0,4 kV elektrivõrgust. See tagatakse õhuliini masti baasil, kuhu paigaldatakse liitumiskilp. Õhuliini mast asub Põhja tn 9 kinnistul planeeringuala piiri läheduses. Elektritoide liitumiskilbist objektini on kavandatud maakaabliga (OÜ Elektrilevi tehnilised tingimused nr 306118).

Planeeringualale rajatakse õuealale kaks maakütte soojuspuurauku, kuna hoone kütmine on kavandatud maasoojuse baasil läbi soojuspumpade.

Planeeringuga tehakse ettepanek muuta kehtiva Vihula valla üldplaneeringu järgne maa-ala sihtotstarve haljasala ja parkmetsa alast elamumaaks.

¹ Käesolevas eelhinnangus on kõlvikulise koosseisu määramisel lähtutud looduses reaalselt eksisteerivast olukorrast, mis on kooskõlas ka Keskkonnaameti (KKA) seisukohaga. Katastriüksuse kõlvikulise jaotuse asjaolusid on selgitatud ka Haljala vallavalitsuse ning KKA vahelises kirjavahetuses (kättesaadav KKA dokumendihaldussüsteemist kaustas nr 7-9/19/11748). KKA on oma 07.08.2019 kirjas nr 7-9/19/11748-2 selgitanud: Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja seletuskirja kohaselt on metsamaa kaitse-eeskirja tähenduses maa, mis on kantud maakatastrisse metsamaa kõlvikuna ja/või põhikaardile ja/või maatükk pindalaga vähemalt 0,1 ha, millel kasvavad puittaimed kõrgusega vähemalt 1,3 meetrit ja puuvõrade liitusega vähemalt 30 protsenti. Metsamaaks ei loeta põllu- või rohumaaale kasvanud keskmise vanusega kuni kümne aasta vanust metsa. Metsamaa kindlakstegemisel lähtub kaitseala valitseja Maa-ameti maakatastri andmetest, põhikaardist ning looduses reaalselt eksisteerivast olukorrast. Kui maakatastri andmed ja/või põhikaart ei vasta looduses reaalselt eksisteerivale olukorrale, siis lähtub kaitseala valitseja metsamaa kindlakstegemisel looduses reaalselt eksisteerivast olukorrast.

Joonis 2.1 Põhja tn 7a detailplaneeringu eskiislahendus seisuga 14.05.2019.

3. VASTAVUS STRATEEGILISTELE PLANEERIMISDOKUMENTIDELE

25.oktoobril 2017 moodustus Haljala valla ja Vihula valla ühinemise teel uus omavalitsusüksus Haljala vald, mis on ühinenud omavalitsuste üldõigusjärglane. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 141 lõike 42 alusel kehtivad ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste õigusaktid kuni haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud Haljala valla õigusaktide kehtestamiseni selle kohaliku omavalitsusüksuse territooriumil, kus need valdade ühinemiseni kehtisid. Tänase seisuga ei ole uus omavalitsus jõudnud planeeringuid ja arengukavasid uuendada ning seepärast on käesolevas töös asjakohased Vihula valla territooriumil kehtestatud planeeringud ning arengudokumentid. Olulisemateks käesoleva tegevusega seonduvateks strateegilisteks arengudokumentideks on:

- Lääne-Virumaa maakonnaplaneering „Lääne-Viru maakonna rannikualad“²,
- Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust, suunavad keskkonnatingimused“³,
- Vihula valla üldplaneering⁴.

Alljärgnevalt tuuakse ülevaade käesoleva detailplaneeringuga seotud asjakohastest planeerimisdokumentidest.

3.1.1. LÄÄNE-VIRUMAA MAAKONNAPLANEERING „LÄÄNE-VIRU MAAKONNA RANNIKUALAD“

Vastavalt planeeringu seletuskirjale, oli maakonnaplaneeringu koostamise eesmärgiks Lääne-Viru maakonna rannikuäärse piirkonna arengu põhisuundade ja tingimuste määramine järgnevas 10 aastaks (planeering koostati 2011), olulisemate infrastruktuuri objektide asukoha määramine ning maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste määramine.

Kuna maakonnaplaneering on hilisem kui Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust, suunavad keskkonnatingimused“ (käsitletud ptk-s 3.1.2, on rannikualasid käsitlevas maakonnaplaneeringus vajadusel täpsustatud ka rohevõrgustiku elementide piire ja ka väärtuslike maastike piire. Käesoleva detailplaneeringu ala piirkonnas selliseid muudatusi tehtud ei ole ning arendus- ja majandustegevuse korraldamisel lähtutakse väärtuslikel maastikel varasema teemaplaneeringuga seatud üldistest kasutustingimustest ning täpsemad arengu- ja kasutamistingimused määratakse omavalitsuste üldplaneeringutega ja hoolduskavadega (nt Lahemaa rahvuspargi kaitsekorralduskava).

Planeeringus on määratletud 3 erineva tasandi asustuse arengualad. Käsmu piirkond on määratud asustuse arenguala A2 alla. A2 aladeks on planeeringus määratletud piirkonnad, mis on kohalikud sisemiste kasvuvõimalustega keskused, mille ruumiline

2 Lääne-Virumaa maakonnaplaneering „Lääne-Viru maakonna rannikuala“. E-Konsult OÜ, Lääne-Viru Maavalitsus, 2011. Maakonnaplaneering kehtestati Lääne-Viru maavanema 14.12.2011 korraldusega nr 258

3 Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“. Lääne-Viru Maavalitsuse Arengu- ja planeeringuosakond, 2006. Teemaplaneering kehtestati Lääne-Viru maavanema 18.06.2006 korraldusega nr 114

4 Vihula valla üldplaneering. Entec Eesti OÜ, 2015 (Vihula valla üldplaneering on üle vaadatud ning täpsustatud 2010 ja 2015). Üldplaneering kehtestati Vihula vallavolikogu 13.08.2003 määrusega nr 19.

areng toimub olemasolevat asustusstruktuuri, ajaloolis-kultuurilisi ja looduslikke tingimusi järgides.

Käsmu on mere ääres paiknev ajalooline traditsiooniline kapteniküla, mis oma säilinud hoonestusstruktuuri ja arhitektuuriga on piirkonnas tugeva identiteediga keskus. Säilinud on traditsioonilisele rannakülale omane struktuur ja elemendid – arhitektuur, paiknemine mere ääres, aedade kujundus, vanad teed ja tänavad, piirded jne. Arhitekturse ja kultuurilise pärandi tõttu on rannakülas määratud miljööväärtuslik hoonestusala. Käsmu asustusstruktuur on ajaga muutunud tihedamaks ning asula on kujunenud väikelinna ilmega tänavakülaks. Ruumilise arengu suundadena on maakonnaplaneeringus välja toodud muuhulgas järgmist:

- säilitada olemasolev asustusstruktuur ning hoonestusstruktuur;
- uute hoonete kavandamisel lähtuda olemasolevast hoonestustihedusest;
- uute hoonete kavandamisel lähtuda olemasolevast hoonestusstruktuurist (miljööväärtuslik hoonestusala);
- juurdepääsude tagamine merele, sh sadamakohtadele ja puhkeväärtusega randadele - hoida avatuna olemasolevad või vajadusel rajada täiendavaid juurdepääse.

Käesoleva detailplaneeringu puhul on planeeringulahendus maakonnaplaneeringus sätestatuga kooskõlas.

3.1.2. LÄÄNE-VIRU MAAKONNAPLANEERINGU TEEMAPLANEERING „ASUSTUST JA MAAKASUTUST SUUNAVAD KESKKONNATINGIMUSED”

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” kohaselt asub Käsmu piirkond riikliku tähtsusega Lahemaa väärtusliku maastiku alal. Teemaplaneeringus on toodud tingimused, millest peab lähtuma tegevuste kavandamisel, et oleks tagatud väärtuslike maastike säilimine ja samuti on toodud soovitusel, mida tuleks arvestada, et suureneks maastike väärtus. Käesoleva detailplaneeringu kontekstis on üks olulisem arengusooitus ühtlustada ja hoida ehitustegevus (seda erinevate maastikuelementide ning tegevuste puhul) vastavuses Lahemaa traditsiooniliste ehitistega ning selleks on vajalik:

- väärtuslike alade piiride ning kaitse- ja kasutustingimuste täpsustamine üldplaneeringutega.
- säilitada väärtuslike maastike omapära - säilitada maastikumuster (traditsioonilisi maastikuelemente, struktuure ja maakasutust);
- hoonete ehitamisel või ümberehitamisel tuleb säilitada ja sobitada traditsioonilisi materjale ja elemente;
- vältida elamuehitust suure maastikulise väärtusega aladel, kuhu traditsiooniliselt pole elamuid rajatud.
- miljööväärtusega alad tuleb määrata üld- või detailplaneeringuga ja täpsustada ehitustingimusi nende alade piires.

Vihula valla üldplaneeringu ja maakonna teemaplaneeringu koostamine toimusid osaliselt sama-aegselt ning seega võib eeldada, et nii väärtuslike maastike kui ka rohevõrgustiku osas on olemas olnud infoga üldplaneeringu koostamisel arvestatud. Lisaks alade piiritlemisele arvestati ka tingimuste ning nõuetega, mis sisuliselt ühtivad mõlemas planeeringus.

Täiendavalt on planeeringus märgitud, et väärtuslikele maastikele on vajadusel jätkutegevusena tarvis koostada maastikuhoolduskava, mis määratleb täpsemalt

väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade võimalikud arengu- ja kasutamise tingimused. Kaitsealustel territooriumitel asendab maastikuhoolduskava kaitse-eeskirja alusel koostatud kaitsekorralduskava. Käesoleva detailplaneeringu puhul on asjakohane Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava⁵, milles seatud tingimusi on põhjalikumalt käsitletud ptk-s 5.4.

Vastavalt teemaplaneeringule jääb Käsmu piirkond riiklikult tähtsa rohevõrgustiku tuumala territooriumile. Üldised nõuded rohevõrgustiku alale ja rohevõrgustiku tuumaladele, mis on asjakohased käesoleva planeeringu kontekstis, on järgmised:

- Säilitada veekogude ja nende kaldaalade looduslikkus.
- Ehitusalade valikul ei tohi seada ohtu rohelise võrgustiku säilimist. Asustuse kavandamisel tuleb hoiduda rohelise võrgustiku koridoride läbilõikamisest.
- Säilitada haruldasi taimekoosluseid ja väärtuslikke elupaiku.
- Tuumalade terviklikkuse säilitamine
- Tuumaladel tuleb üldreeglina hoiduda olemasolevate asustusalade ja nende koormuse keskkonnale (laiendamine) suurendamisest.
- Olemasoleva maakasutuse intensiivsus säilitada võimalikult madalana ja keskkonda säästvana.
- Tuumaladel hoiduda looduskaitsealade sätetud ranna ja kalda piirangu- ning ehituskeeluvööndi vähendamise. Vähendamisel tuleb lähtuda looduslikest piiridest ja ajaloolisest asustusest. Uute kompaktsete hoonestusalade rajamine ei ole ranna ja kalda ehituskeeluvööndis lubatud.

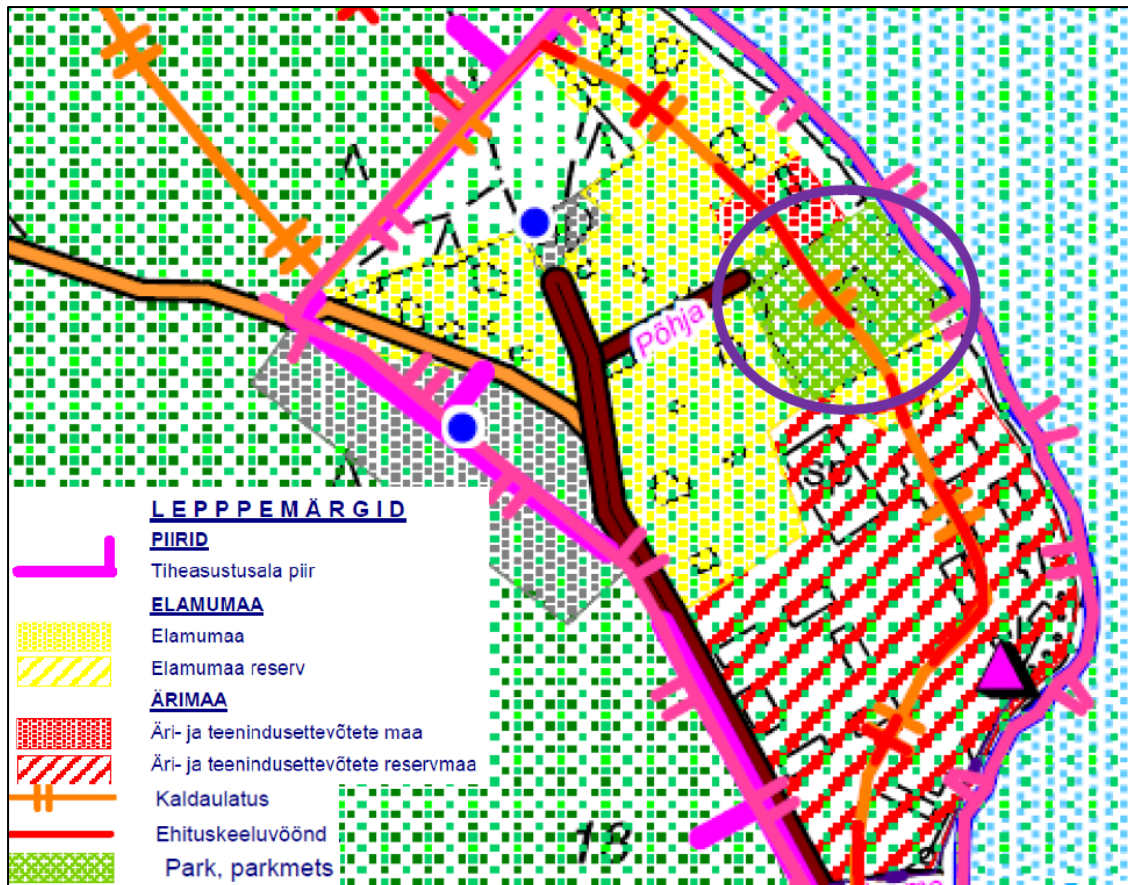
Käesoleva detailplaneeringu puhul on planeeringulahendus maakonna teemaplaneeringus sätestatuga valdavas osas arvestanud. Mõnevõrra suureneb küll tuumalal keskkonnale avaldatav koormus ning maakasutuse intensiivsus, kuid tegemist on siiski pigem väikesemahulise tegevusega, mille elluviimisel arvestatakse erinevates dokumentides sätestatud tingimustega ning lähtutakse keskkonnanahoidlikest lahendustest, et hoida keskkonnamõju minimaalsena.

3.1.3. VIHULA VALLA ÜLDPLANEERING

Vihula valla üldplaneering on kehtestatud 13.08.2003 Vihula Vallavolikogu määrusega nr 19. Vastavalt planeeringulahendusele jääb Käsmu külas asuv kinnistu aadressiga Põhja tänav 7a miljööväärtuslikul tiheasustusalal asuva pargi ja parkmetsa alale. Kinnistut ümbritsevad elamumaad ning vahetus läheduses on ka ärimaid. Üldplaneeringu lahendus Põhja tänava piirkonnas on toodud joonisel 3.1.

Üldplaneeringu koostamisel on lähtutud põhimõttest, et elamumaid planeeritakse olemasolevate kompaktse struktuuriga külade tihendamise ja laiendamise alusel, järgides seejuures kindlasti väljakujunenud asustusstruktuuri ja ehitatavate hoonete sobitumist ümbritsevasse keskkonda. Üldplaneeringu koostamise ajal oli koostamisel ka Lääne-Virumaa rannaalade maakonnaplaneering, mille projektiga on nii väärtuslike maastike kui ka rohevõrgustiku osas üldplaneeringus arvestatud. Lisaks alade piiritlemisele arvestati ka tingimuste ning nõuetega, mis sisuliselt ühtivad mõlemas planeeringus.

⁵ Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2016-2025. Keskkonnaamet, 2016

Joonis 3.1 Vihula valla üldplaneeringu lahendus detailplaneeringuala lähipiirkonnas (planeeringu piirkond tähistatud lilla ringiga). (Entec, 2003)

Üldplaneeringus on täiendavalt sisse toodud väärtuslike maastike nõ alamliigitusena miljööväärtuslikud alad, mille säilitamiseks on seatud täpsemad ehitamise ja maakasutuse reeglid, kui ülejäänud valla territooriumile:

- Uute hoonete ehitamisel on oluline nende sobivus küla miljöösse- uute hoonete ehitamisel tuleb arvestada, et hoone sobiks ümbritsevasse miljöösse nii gabariitidel kui ka mahult, samuti on oluline materjalide valik (uute hoonete projekteerimisel tuleks kasutada naturaalseid materjale: klaasi, betooni, puitu, kivi). Oluline on säilitada ka küla struktuuri ja olemasolevat teedevõrku.
- Hoonete (hoonegruppide) paigutusviisil ja elamute omavahelise kauguse määramisel tuleks eelkõige lähtuda antud paigas ajalooliselt välja kujunenud asustusstruktuurist – vältida tuleb väikeste kruntide moodustamist ning uute hoonete teineteisele liiga lähedale rajamist. Säilitada tuleb ajaloolised teed ja olemasolevad juurdepääsud randa ning avalikult kasutatavatele aladele.
- Ehitise püstitamisel tuleb arvestada, et selle juurde rajatavad kommunikatsioonid (teed, elektriliinid jt) oleksid võimalikult lühemad ja ei muudaks maastiku esteetilist väärtust.
- Endise Vihula valla territooriumil on keelatud massiivsete plankaedade ja läbipaistmatute aedade rajamine, v.a kohtades kus see võib osutuda vajalikuks müratõrje eesmärgil.

Täpsustavalt on Käsma küla osas toodud välja nõude, et koostatavas detailplaneeringus tuleb määrata nõuded kasutatavatele materjalidele ja täpsed ehitusreeglid hoonetele (fassaadi materjalid, katusekalded, hoonestuse kaugus tänavast) jne. Lähtuda tuleb Käsma küla ehitustraditsioonist. Kasutada tuleb naturaalseid ehitusmaterjale.

Süntheetiliste viimistlusmaterjalide kasutamine ei ole sobilik (keelatud on kasutada profiilplekki, plastvoodreid, plastaknaid jne).

Soovitatakse on nii perspektiivsesse elamupiirkonda kui ka Käsma külla ehitada ainult individuaalprojektide alusel. Uued hooned peavad haakuma Käsma ehitustraditsioonide ning mastaapidega.

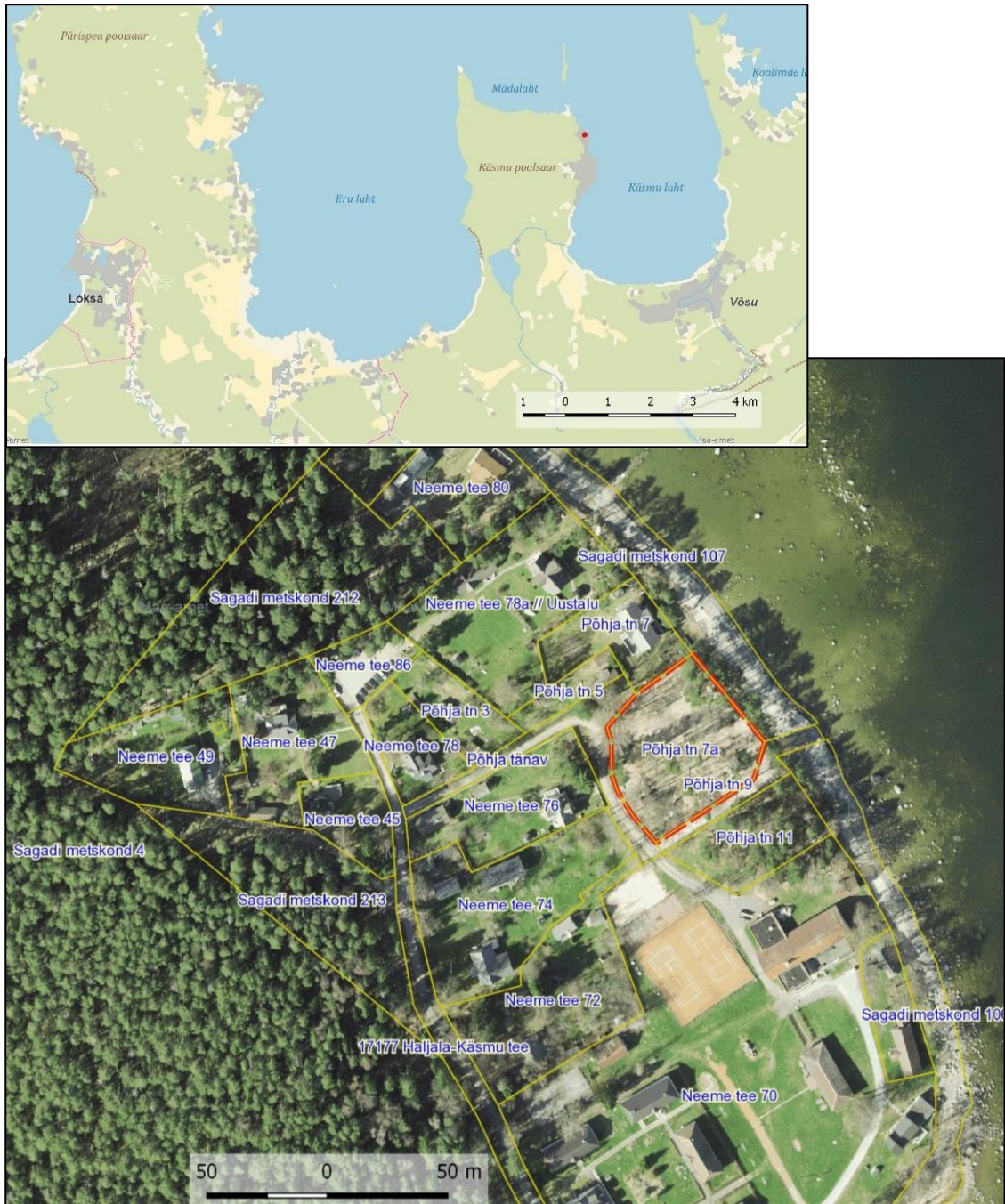
Detailplaneeringulahenduses on üldjoontes arvestatud üldplaneeringuga seatud tingimustega hoone paigutuse, arhitektuursete lahenduse ning materjalikasutuse osas ning vastavad nõuded on nimetatud detailplaneeringu seletuskirjas. Siiski ei ole eelhinnangu koostamise ajal teada täpne hoone paiknemine ning täpne arhitektuurne lahendus. Kavandatava tegevuse elluviimise järgmistes etappides (täpsete arhitektuursete lahenduste ja projektlahenduste koostamine) on oluline järgida uue hoone ehitamisel Käsma küla piires seatud nõudeid ja tingimusi.

Kavandatav tegevus ei vasta üldplaneeringule maa sihtotstarbe osas, kuna see hõlmab planeeringulahenduse järgi ala, mis on kavandatud säilitada parkmetsana. Käesoleva detailplaneeringuga tehakse ettepanek muuta üldplaneeringut – muuta ala elamumaaks. Esitatav muudatusettepanek ei avalda olulist mõju piirkonnas juba välja kujunenud situatsioonile, kui kavandatava tegevuse elluviimisel järgitakse piirkonnas kehtivaid tingimusi ja nõudeid.

4. MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS

4.1. ASUKOHT

Detailplaneeringuala asub Lääne-Virumaal Haljala valla loodeosas Käsma poolsaare kirdenurgas Käsma küla põhjaosas kinnistul Põhja tn 7a (kat tunnus 92201:014:0033, pindala 3115 m², sihtotstarve maatulundusmaa). Planeeringuala asukoht on näidatud joonisel 4.1.

Joonis 4.1. Detailplaneeringuala asukoht ja lähiümbrys. Planeeringuala on tähistatud punase punktiiriga. Ortofoto ja aluskaart Maa-ameti kaardirakendus, 2019

Detailplaneeringuala piirneb põhja poolt ärimaa kinnistuga Põhja tn 7, idast mereranda hõlmava Sagadi metskond 107 kinnistuga, mille sihtotstarve on maatulundusmaa. Lõunasuunast piirneb planeeringuala elamumaa kinnistuga Põhja tn 9. Läänes paikneb Põhja tänav, mille sihtotstarve on transpordimaa.

Ligipääs piirkonna elamuteni on tagatud läbi küla lõuna poolt Neeme tee (Haljala-Käsmu riigitee nr 17177) kaudu, mis lõpeb detailplaneeringualast lääne pool. Neeme teelt algab ida-lääne suunaline Põhja tänav, mis võimaldab ligipääsu ka Põhja 7a kinnistuni.

Käsmu on ridaküla, kus asustus on tihedalt koondunud asulat läbiva peatänava - Neeme tee äärde ning tee ja mere vahele. Valdavalt on teeäärne hoonestatud, kuid esineb ka üksikuid hoonestamata alasid, kus paiknevad lagedad rohumaad või kasvavad puudesalud. Tänavat lõikavad tihedalt põiki suunas väiksemad käänulised rannateed ja tänavad.

Detailplaneeringuala asub küla nn Põhjaotsas, kus hoonestus jääb valdavalt peatee ja mere vahele. Elamumaa krundisuurused on siin 560-4382 m² (keskmiselt üle 2000 m²). Hoonete alused pinnad on kinnistutel varieeruvad vahemikus 145 m² kuni 350 m² (üksikud ka alla 100 m² ja üle 350 m²). Kinnistutel paiknevad elamud, mille ehitisealune pind on üldiselt 100 kuni 230 m² (üksikud ka alla 100 ja üle 230 m²) ja 1-2 abihoonet, mille ehitisealune pind on oluliselt väiksem. Hooned on enamasti ühekorruselised viilkatustega, osadel elamutel on välja ehitatud ka katusekorrus. Elamute kõrgus 5-7,5 m, abihoonetel 4-6 meetrit.

Planeeringualast lõuna pool asub endine Neeme tee 70 kinnistu, millele on rajatud (endistele taluõuedele) 20.sajandi 60-70ndatel aastatel Käsmu külamiljööga mitesobivad majutus- ja abihooned. Kinnistule on kehtestatud detailplaneering Haljala vallavolikogu otsusega nr 19 3.novembrist 2017. Planeeringu alusel jagati Neeme tee 70 kinnistu väiksemateks kruntideks pindalaga vähemalt 2000 m².

4.2. KESKKONNATINGIMUSED

Planeeringuala keskkonnatingimuste kirjeldamiseks on kasutatud andmeid, mis on avalikult kättesaadavad erinevatest andmebaasidest (EELIS⁶, Maa-ameti kaardirakendus⁷, VEKA⁸).

Vahetult Soome lahe kaldal asuva planeeringuala piirkonnas on aluspõhja kivimid paksu pinnakatte all. Aluspõhjas avanevad piirkonnas Kroodi kihtkonna kivimid. Pinnakatte paksus on vahemikus 70-80 m ja selle moodustavad Limneamere basseini või rannal settinud meresetted (kruus, liiv, aleuriit, saviliiv, liivsavi, meremuda). Maapind on planeeringualal tasane (Foto 1), kõrgused jäävad vahemikku 2,89 – 6,3 m ümp. Maapinna üldine langus on valdavalt lahe suunas, kuid maapinna kõrgused vähenevad ka põhja suunas liikudes.

Planeeringualalt on eemaldatud suurel hulgal sinna ebaseaduslikult ladestatud ehitusprahti. Samuti on varasemalt kaevatud madalamaks kinnistu põhjanurka, mis tänaseks (aasta 2017 lõpp -2018 algus) on tagasitäidetud (Foto 2). Kaevatööde käigus välja kaevatud kivid on laotud kinnistu merepoolsele piirile.

6 EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem), <http://loodus.keskkonnainfo.ee> (vaadatud 15.10.2019)

7 Maa-ameti kaardirakendus. Geoloogiline baaskaart (vaadatud 15.10.2019)

8 <https://veka.keskkonnainfo.ee> (vaadatud 15.10.2019)

Foto 1. Vaade planeeringuga kavandatavale hoonestusalale. (Foto: K. Pärn)

Foto 2. Vaade planeeringualale Põhja tn 7 kinnistu nurgast, kus on tagasitäidetud pinnas. (Foto: K. Pärn)

Planeeringuala asub Eesti põhjavee kaitstuse kaardi andmetel nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Kvaternaari setetes levivad Kvaternaari veekompleksi veekihiid, mida kasutatakse piirkonnas ka joogiveena (lähimad puurkaevud PRK0016841, PRK0030721 ja PRK0017492 on rajatud Kvaternaari veekompleksi ning puurkaevude sügavused varieeruvad vahemikus 30,2 - 86 m).

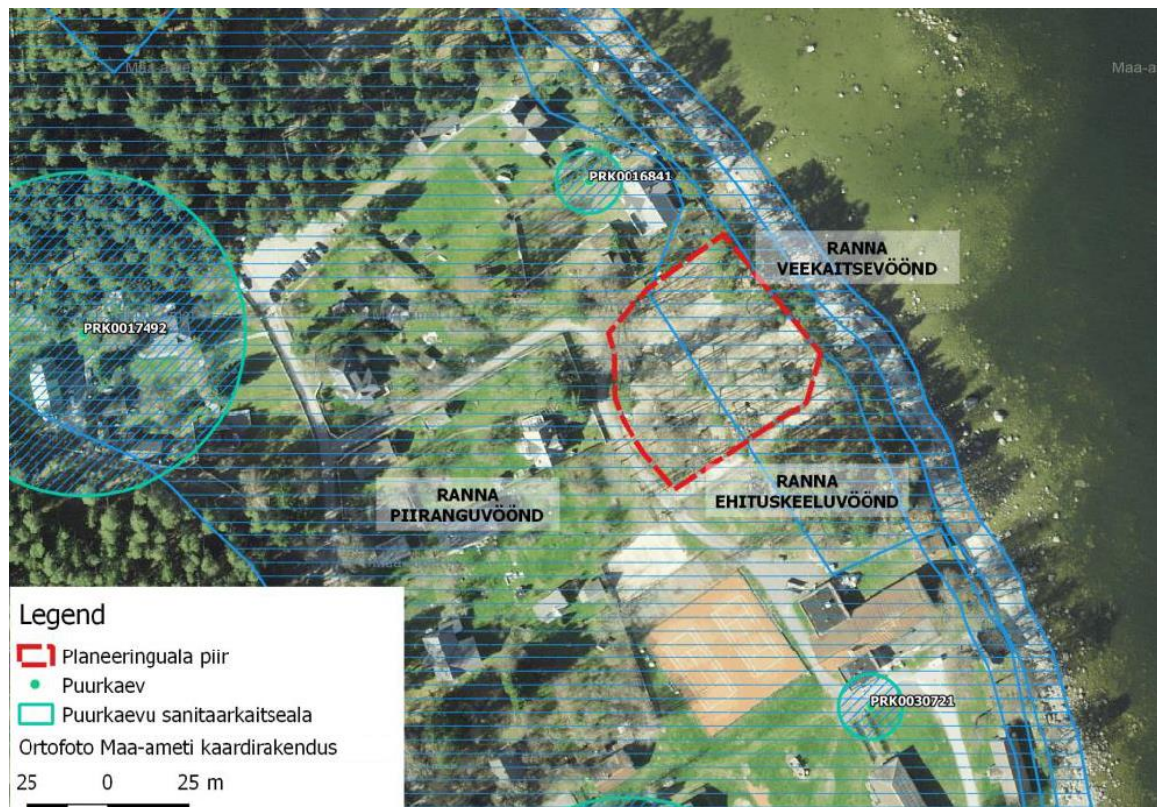
Veekogude kallaste kaitse tagamiseks on *looduskaitseadusega* ja *veeseadusega* määratud ranna kaitsevööndid, mis Läänemeresel (sealhulgas ka Soome lahel) on järgmised (arvestatakse tavalisest veepiirist):

- Piiranguvöönd ulatusega 200 m;

- Ehituskeeluvöönd ulatusega 100 m; Vastavalt looduskaitseaduses § 38 lg 1 p 3 sätestatule ulatub linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletaval kompaktsel asustusega alal ehk tiheasustusalal ehituskeeluvöönd 50 meetrini tavalisest veepiirist.
- Veekaitsevöönd ulatusega 20 m.

Käsma küla piirkonnas täpsustab ehituskeeluvööndi ulatust Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri⁹, mille kohaselt on ehituskeeluvööndi ulatus planeeringualal 50 m.

Planeeringuala jääb tervikuna ranna piiranguvööndisse ning ligikaudu pool planeeringualast (rannapoolne osa) jääb vähendatud ulatusega ehituskeeluvööndisse (vt joonis 4.2).

Joonis 4.2 Veekaitsevööndid planeeringualal ning lähiümbruses.

Planeeringuala paikneb Käsma küla tiheasustusalal, kus hoonestuse vahel on enamasti hooldatavad haljasalad ning puudesalud. Põhja tn 7a kinnistul on Maa-ameti andmetel 109 m² rohumaad ning 3005 m² metsamaad, kuid kõlvikulise koosseisu arvestamisel lähtutakse reaalselt olemasolevast olukorrast (see ei pruugi ühtida Maa-ameti või põhikaardi infoga). Viimastel aastatel on kinnistul eemaldatud võsa kogu kinnistu ulatuses ning mõned haiged puud (valdavalt kased) ja kõrghaljastuse taastamiseks ning pargilise ilme säilitamiseks on istutatud ka uusi puid (mänd, kadakas).

Vahetult planeeringualal kaitsealuseid liike registreeritud pole. Lähim kaitsealuse liigi leiukoht on kinnistu piirist ca 8 m ranna suunas olev III kaitsekategooria taime rand-seaherne leiukoht. Rand-seaherne leiukohast põhja suunas mõnevõrra kaugemale jääb ka II kaitsekategooria taime – siberi piimikas, leiukoht (KLO9313007). Planeeringuala tervikuna ning selle lähiümbrus jääb käsitiivaliste, II kaitsekategooria liikide, suurvidevlase (*Nyctalus noctula*; KLO9115817) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*; KLO9115656) leiukoha alale. Kaitsealuste liikide leiukohad on näidatud joonisel 4.3.

⁹ Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrus nr 18 „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri“, RT I, 26.02.2015, 33

Planeeritav maa-ala paikneb kogu ulatuses Lahemaa rahvusparkis Lahemaa piiranguvööndis (KLO1100359), kus kehtib looduskaitseseaduses ja Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määruses nr 18 „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri“ sätestatud kaitsekord. Lahemaa rahvusparkiga seonduvat on põhjalikumalt käsitletud ptk 5.4.

Joonis 4.3. Looduskaitseobjektid Põhja tn 7a lähialal¹⁰.

Detailplaneeringu ala asub kahel ulatuslikul Natura 2000 võrgustiku alal – Lahemaa loodusala ja sellega kattuvale Lahemaa linnualal.

Lahemaa loodusala

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5.08.2004 määrusele nr 615 *Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri* on Lahemaa loodusala Harju ja Lääne-Viru maakonnas moodustatud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide kaitseks. Loodusala kaitstakse 47 erinevat elupaigatüüpi ja 13 liiki taimi ning loomi.

Lahemaa linnuala

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5.08.2004 määrusele nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ on Lahemaa linnuala Lääne-Viru ja Harju maakonnas moodustatud linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaikade kaitseks. Linnuala kaitse-eesmärkideks on 65 erinevat linnuliiki.

Natura alasid käsitletakse täpsemalt ptk 5.5 „Natura eelhindamine“, kus antakse täpsem ülevaade alade olemusest, kaitse-eesmärkidest, seotusest kavandatava detailplaneeringuga ning hinnatakse mõju.

¹⁰ Vastavalt looduskaitseseaduse § 53. (1): „I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud.“

5. KAVANDATAVA TEGEVUSEGA EELDATAVALT KAASNEV MÕJU

Alljärgnevalt on käsitletud teemad, mille puhul on kavandatava tegevuse iseloomu ja asukohta arvesse võttes negatiivse mõju avaldumise oht tõenäolisem või mille puhul on võimalik anda soovitusi võimaliku mõju leevendamiseks. Muuhulgas on esitatud Natura eelhindamine (vt ptk 5.5). Kõik soovitatavad leevendavad meetmed on korratud peatükis 6.

5.1. MÕJU PINNASELE, PINNA- JA PÕHJAVEELE

Planeeringuala jääb täielikult ranna piiranguvööndisse ning osaliselt ehituskeeluvööndisse. Vastavalt *looduskaitseseaduse* § 34 on ranna kaitse eesmärgiks rannal asuvate looduskosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

Looduskaitseseaduse § 37 lg 2 kohaselt on ranna piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie. Valik- ja turberaie tegemisel tuleb arvestada *looduskaitseseaduse* lisas ¹¹ sätestatud tingimustega. Piiranguvööndis on keelatud tegevustena nimetatud muuhulgas reoveesette laotamine ja mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid.

Ehituskeeluvööndiga seonduvat (nii ulatust kui piiranguid) täpsustab käesoleva eelhindangu objektiks oleva detailplaneeringuala puhul Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri. Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja § 23 lõige 1 p 2 ehitiste püstitamine ranna ehituskeeluvööndis keelatud.

Käesoleva planeeringuga kavandatakse laudtee rajamist eluhoonest ranna poole kuni kinnistu piirini ning piirdeaia püstitamist krundi piirile. Mõlemad ehitised jäävad täielikult või suures osas ehituskeeluvööndisse. Kaitse-eeskirja § 23 lg 4 p 1 kohaselt ei laiene ehituskeeld olemasoleva elamu juurde püstitatavale ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse ning p 4 kohaselt piirdeaiale. Joonisel 2.1 toodud planeeringulahendusest nähtub, et ei kavandatav laudtee ega ka piirdeaiaid ei ulatu veekaitsevööndisse.

Veekaitsevööndi määramise eesmärgiks on tulenevalt *veeseadus* § 29 vee kaitsmine hajureostuse eest ning veekogu kallaste uhtumise vältimine.

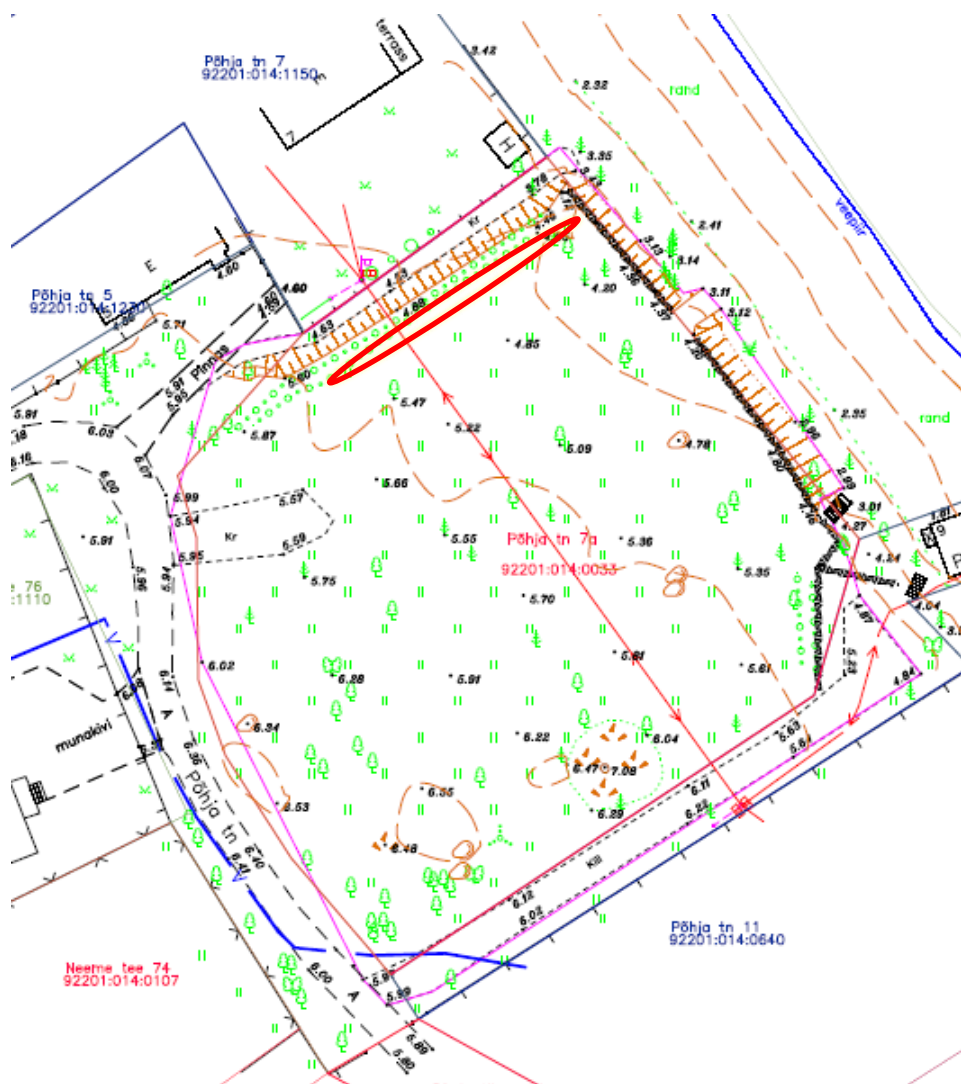
Peamine oht veekogude äärse maakasutuse intensiivistamisel on reostuse sattumine vette, sh pinnase kaudu, kallaste erosioon taimkatte hävitamise või liiga intensiivse tallamise tulemusena ning elupaikade kadumine veekogudes ja kallastel. Oluline on vältida ehitustegevust ranna ehituskeeluvööndis. Erosiooni vältimiseks tuleb maksimaalses võimalikus mahus säilitada olemasolevat haljastust. Planeeringualal on tegevused planeeritud selliselt, et hoonestus ei ulatu ehituskeeluvööndisse ja kavandatavad ehitised (piirdeaed, laudtee) ei ulatuks veekaitsevööndisse. Tegevused, mis planeeringualal on kavandatud, ei ole vastuolus ka ranna piiranguvööndis seatud tingimustega. Vastavalt detailplaneeringu eskiisile ehituskeeluvööndis maakasutuse

¹¹ Looduskaitseseadus Lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis“

intensiivistumist ette ei nähta ja sellekohase olulise mõju avaldamist ei ole põhjust eeldada.

Planeeringualal tekkiv risk pinnasele ja põhjaveele võib eelkõige olla tingitud reovee mitterõuetekohasest käitlemisest või ehitustegevusest tingitud pinnase saastumisest. Kavandatava tegevuse puhul on olulisemaks ohuks põhjavee kvaliteedile reovee käitlemine. Tekkiva reovee mitterõuetekohasel käitlemisel võivad saasteained reoveest sattuda pinnasesse ja sealt edasi põhjavette ning põhjustada ülemiste põhjaveekihtide reostumist.

Detailplaneeringualal katendiga aladelt kogunevad sadeveed ei ole eeldatavalt reostunud ning need tuleb suunata ümbritsevatele haljasaladele samal kinnistul. Arvestades, et maapinna langus on lisaks mere poole ka põhjasuunas, tuleb tagada, et kinnistult sadevett kõrval asuvatele kinnistutele suunata ei tohi ning olemasolevat olukorda seal halvendada ei ole lubatud. Selleks kavandatakse Põhja tn 7a kinnistu põhjapoolsesse ossa kinnistu piirist ca 5-6 m kaugusele drenaažisüsteem (vt joonis 5.1), mille täpne lahendus töötatakse välja projekti järgmises etapis. Mujal kinnistu piires on oluline järgida, et vee äravoolu tagamiseks on katendiga aladel sobilik kalle.

Joonis 5.1. Kavandatava drenaažisüsteemi ligikaudne asukoht planeeringualal on tähistatud punase ovaaliga. (Geoalus: Sõmeru maamõõdu OÜ, 2019)

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu, on veevõtt ja reoveeteke nii ehitus- kui kasutusaegsete tegevuste käigus eeldatavalt minimaalsed, peamiselt kaasnevad igapäevase olmetegevusega. Veevarustus on kavandatud lahendada Neeme tee 76 kinnistu olemasoleva veetrassiga liitumisega Põhja tn alas.

Kanalisatsioon on planeeringulahenduse kohaselt kavandatud reovee kogumismahutiga. Käsma küla ühiskanalisatsiooni rajamise korral on soovitatav ka Põhja tn 7a kinnistu liita ühiskanalisatsiooniga ning kogumismahuti nõuetekohaselt likvideerida.

Soojavarustuseks rajatakse kinnistule kaks soojuspuurkaevu. Sügavate puurkaevude rajamisel tuleb koostada eksperthinnang tegevuse ohutuse osas põhjaveevarule. Puurkaevu/-augu rajamisel, kasutamisel ja hilisemas etapis renoveerimisel/sulgemisel peab olema tagatud, et tegevus ei põhjustataks põhjavee seisundi halvenemist (nt reostuse sattumist veekihti, veekihtide vee segunemist jms) ega avaldataks negatiivset mõju läheduses asuvatele puurkaevudele, maakasutusele ning veeökosüsteemidele.

Planeeringualal ei kavandata potentsiaalselt ohtlikke reostuse riskiga tegevusi. Pinnase ega põhjavee reostumise ohtu välja arendatud ala eksploatatsiooni käigus ei ole, kui reovee kogumiseks kasutatakse lekkekindlat regulaarselt tühjendatavat kogumismahutit ning soojuspuuraugud rajatakse nõuetele vastavalt. Planeeringuga tuleb lahendada nõuetekohane reovee- ja prügikäitlus. Detailplaneeringualalt ei ole lubatud sadevete suunamine kõrvalasuvatele kinnistutele, kogunevad sadeveed tuleb suunata ümbritsevatele haljasaladele samal kinnistul.

5.2. MÕJU TAIMESTIKULE

Planeeringuala jääb välja kujunenud külamiljöö alale, kus suurem osa alast on inimtegevuse poolt oluliselt mõjutatud – varasemalt kinnistul olnud parkmets ei ole tervikuna säilinud, eemaldatud on osa puid ja võsa, alustaimestik on hävinenud maapinna täitmise ja tasandamise käigus. Põhja tn 7a kinnistul teadaolevalt kaitsealuste taimeliikide elupaiku ei esine.

Peamine mõju taimkattele avaldub potentsiaalselt läbi otsese ehitustegevuse ning haljastusega. Otsene mõju seisneb lokaalses hoonete ja taristu aluse maa (hoonete alune maa, katendiga alad) metsa- ja taimekoosluse hävimises ning taimkatte võimalikus kahjustamises ehitustööde käigus.

Planeeringulahenduse kohaselt on kavandatud hoonete alune pind maksimaalselt 350 m². Lisaks kavandatakse umbes sama suur ala hoonete ja Põhja tee vahel katta kivikatendiga. Hoonestusalad on paigutatud planeeringualal selliselt, et võimalikult vähe tuleks eemaldada kõrghaljastust. Planeeringulahenduse väljatöötamisel on lähtutud põhimõttest, et kinnistul säiliks parkmetsa olemus. Soome lahe ja hoonete vahelisel alal säilib praegune kõrghaljastus ning haljasala täiendavalt ei hooldata, et säiliks looduslik haljasala-parkmets. Põhja tänava ja hoonestuse vahelisel alal säilitatakse väärtuslik kõrghaljastus ning haljasaladel teostatakse heakorrastust (peamiselt niitmine).

Arvestades eeltoodut (kavandatava tegevuse maht, ehitusaluste alade paiknemine, parkmetsa suuremas osas säilitamine) ja ümbritsevat konteksti (ulatuslikud haljasalad läheduses, Käsma küla ümbruses) ei ole põhjust lugeda taimestikule avaldatavat mõju oluliseks ebasoodsaks mõjuks.

Kavandatava tegevuse ellu viimisel tuleb ülal kirjeldatud põhimõtteid järgida ja säilitada olemasolevat haljastust (sh väärtuslikku haljastust ja kõrghaljastust) maksimaalses võimalikus mahus.

5.3. MÕJU LOOMASTIKULE JA LINNUSTIKULE

Elamuehitus metsamaal muudab paratamatult ala sidusust ja väärtust loodusliku elupaigana. Otsese ehitustegevuse tagajärjel võivad hävida mõningate tundlikumate looma- ja linnuliikide elupaigad ja kinnistuid ümbritsevad piirded on takistuseks loomade liikumisteedel. Seetõttu tuleb metsamaa planeerimist elamualaks loomastiku ja linnustiku seisukohast pidada pigem ebasoodsaks. Samas ei ole antud juhul põhjust avaldatavat mõju oluliseks pidada, kuna suuremal osal planeeringualast säilib sisuliselt olemasolev olukord ning planeeringualal elutsevad looma- ja linnuliigid tõenäoliselt kas kohanevad või leiavad ala naabruses teise sobiliku elupaiga.

Planeeringuala jääb riiklikult tähtsa rohevõrgustiku tuumala servaalale. Kavandatav tegevus ei mõjuta rohevõrgustiku toimimist piirkonnas, kuna tegevus toimub inimtegevusest oluliselt mõjutatud alal ning piirkonnas säilib sidusus nii ranna poolt kui suures osas haljastuse säilitamisega. Kavandatav tegevus ei ole nii suuremahuline, et võiks oluliselt mõjutada piirkonnas väljakujunenud loomade liikumisteid.

5.4. MÕJU KAITSTAVATELE LOODUSOBJEKTIDELE

Detailplaneeringu ala jääb tervikuna Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndisse.

Lahemaa rahvusparki (KLO1000511) kaitsekord on sätestatud looduskaitseaduses ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määruses nr 18 „Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskiri“. Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärk on kaitsta:

- Põhja-Eestile iseloomulikku loodust ja kultuuripärandit, sealhulgas maastikuilmet, pinnavorme, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku, loodus- ja pärandkultuurmaastikke, maastiku üksikelemente, põllumajanduslikku maakasutust ja traditsioonilist rannakalandust, tasakaalustatud keskkonnakasutust, piirkonnale iseloomulikku asustusstruktuuri, taluarhitektuuri ning rahvakultuuri, tagades nende säilimise, taastamise, uurimise ja tutvustamise;
- elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 2006, 22.07.1992, lk 7-50) nimetab I lisas. Need on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (1150*), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – 2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), lood (alvarid – 6280*), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembedes kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürtpunanupuga niidud (6510), puisniidud (6530*), rabad (7110*), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad loodusemetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – 9180*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ning lammi-lodumetsad (91E0*);
- liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) nimetab I lisas. Need on kaljukotkas (Aquila

chrysaetos), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), kassikakk (*Bubo bubo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäähind (*Alcedo atthis*), nõmmekeur (*Anthus campestris*), hüüp (*Botaurus stellaris*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), metsis e mõtus (*Tetrao urogallus*), teder (*Tetrao tetrix*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), sookurg (*Grus grus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), randtiir (*Sterna paradisaea*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), händkakk (*Strix uralensis*), rukkirääk (*Crex crex*) ja valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*);

- liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ nimetab II ja III lisas. Need on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), sõtkas (*Bucephala clangula*), õõnetuvi (*Columba oenas*), kühmnohk-luik (*Cygnus olor*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), hahk (*Somateria mollissima*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*) ja vaenukägu e toonetutt (*Upupa epops*);
- liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need on harilik ebapärlikarp (*Margaritifera margaritifera*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), suur-rabakiil (*Leucorhinus pectoralis*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), saarmas (*Lutra lutra*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*);
- kaitsealuseid liike, milleks on limatünnik (*Sarcosoma globosum*), haruline võtmehein (*Botrychium matricariifolium*), kõdu-koralljuur (*Corallorhiza trifida*), mõru vesipipar (*Elatine hydropiper*), väike käopõll (*Listera cordata*), siberi piimikas (*Mulgedium sibiricum*), mesimurakas e soomurakas (*Rubus arcticus*), põhjatarn e norra tarn (*Carex mackenziei*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kanakull (*Accipiter gentilis*), männikäbilind (*Loxia pytyopsittacus*), niidurüdi e niidurisla (*Calidris alpina schinzii*), rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*) ja väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*), ning väänkaela (*Jynx torquilla*) ja tuttpüti (*Podiceps cristatus*).

Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pärandkultuurimaastiku, sh pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi elupaikade, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

Lähimad looduskaitsealuste taimeliikide registreeritud leiukohad jäävad planeeringualast välja ning nende lähistel tegevusi ei kavandata. Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskavas on siberi piimika Käsmu kasvukoha kohta kirjutatud, et tegemist on ulatusliku ja heas seisus leiukohaga, mis koosneb mitmest väiksemast osapopulatsioonist. Liik esineb laiguti u 1,75 km pikkusel rannalõigul. Käsmus kasvab siberi piimikas liigile tüüpiliselt kivistel-liivastel randadel, ka hõredas roostikus. Hooldust ei vaja. Liigi peamiseks ohuteguriks on looduslikud rannikuprotsessid – tormide ja jääga kaasnevad muudatused rannajoones, mida ei saa mõjutada, kuid mille tõttu on ilmselt hävinud Ida-Virumaa leiukohad. Mere või jõe murrutus- ja kuhjetegevus võib oluliselt mõjutada liigi arvukust ja Käsmus võib leiukohta kohati ohustada ka külastus.

Planeeringuala lähedal oleva rand-seaherne leiukoha kohta on kaitsekorralduskavas toodud, et Lahemaa liivastel randadel on see sage taim, mis talub ja isegi vajab mõõdukalt

tallamist: kinni kasvav luide ei ole konkurentsivõimeline liigile enam sobiv. Taimede väljakitkumine ranna puhastamise eesmärgil ei ole lubatud.

Arvestades kaitsekorralduskavas toodut ja planeeringuga kavandatava tegevuse iseloomu ei ole põhjust eeldada olulise mõju avaldumist kaitsealuste liikide registreeritud kasvukohtadele.

Planeeringuala tervikuna jääb suurvidevlase leiualale. Vastavalt kaitsekorralduskavale võib käsitiivaliste (sh suurvidevlase) seisundit kaitsealal pidada heaks - piisavalt on elu- ja toitumispäigaks sobivaid kohti. Päevaste varjupaikadena kasutavad käsitiivalised puuõõnsusi, kirikutorne, pööninguid, pesakaste, sillaehitisi jm varjupaiku. Nahkhiirte hea seisundi säilitamiseks on oluline säilitada teadaolevad talvituskohad ning suvised pesitsuskohad. Suvistes elupaikades vältida vanade õõnsuste ja pragudega puude raieid.

Ala kõrghaljastuse vähenemisega jääb alal tõenäoliselt vähemaks nahkhiirte toiduks olevaid putukaid ja seetõttu võib väheneda nahkhiirtele toitumislennuks sobilike alade osatähtsus piirkonnas, kuid kuna kavandatav tegevus on siiski pigem väikese mahuline ning kõrghaljastus suures osas säilitatakse, siis ei ole planeeringu elluviimisel nahkhiirtele eeldatavalt olulist ebasoodsat keskkonnamõju. Planeeringualal tuleb vältida nahkhiirtele varjupaigaks sobilike puude langetamist. Lisaks võib nahkhiirte jaoks olla häiriv ala arendamisega kaasnev uus valgustus. Et vastavat mõju minimeerida, tuleks vältida valgusreostuse põhjustamist ala üle valgustamise läbi. Soovitav on kasutada valgustuslahendusi, mille reflektorid on ehitatud nii, et valgustid on suunatud vaid valgustamist vajavale objektile ja üleliigse valguse hulk on minimaalne (vältida valgustuse suunamist aladele, kus inimesi ei liigu). Kindlasti peaksid valgustid olema ka optimaalse võimsusega. Välisvalgustuse kavandamisel on mõistlik kaaluda ka anduritega valgusteid.

Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärkide hulgas on olulised ka kultuuriväärtused – pärandkultuurimaastikud koos erinevate arhitektuursete ja ajalooliste väärtustega. Vastavalt kaitsekorralduskavale on Lahemaa piiranguvööndisse (leebema kaitsekorraga ja väiksemate ehituspiirangutega) arvatud valdavas enamuses alad, mille hästi säilinud traditsioonilise pärandmaastiku ja asustusstruktuuri kõrval on ka oluliselt muutunud asustusstruktuuri ja maakattega piirkondi. Kõrvuti ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonetega on uusi eluhooneid ja elamualasid. Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades kaitse-eeskirjas sätestatud erisustega.

Kaitsekorralduskavas on põhjalikult analüüsitud ja kaardistatud Lahemaa rahvusparki asustusstruktuuri ning külade kaupa kirjeldatud soovitusel ning nõuded¹². Vastavalt analüüsile asub Põhja tn 7a kinnistu väga väärtuslikus külaosas ning jääb osaliselt ehituskeelualale (merepoolne osa) ja osaliselt ehitusalale (vt joonis 5.2).

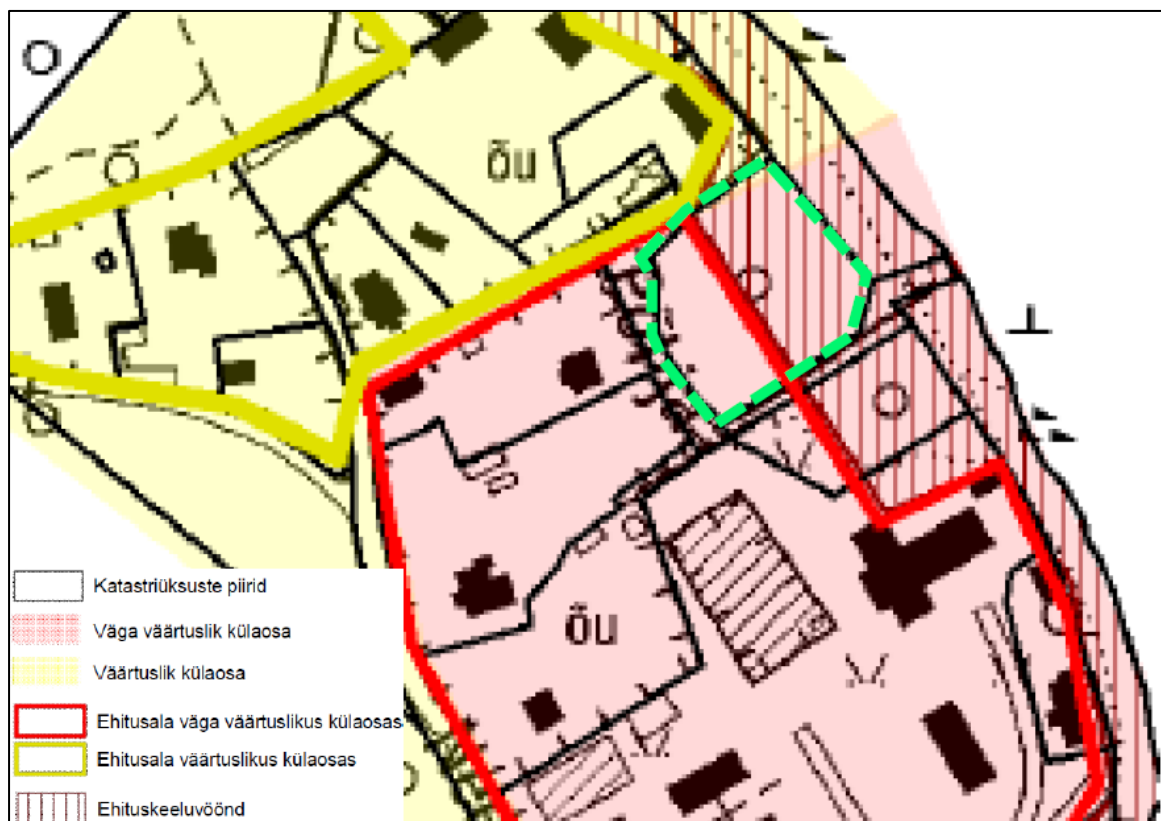
Oluline on välja tuua asjaolu, et Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirja § 23 lõige 1 kohaselt on piiranguvööndis keelatud hoonete püstitamine metsamaal ning ehitiste püstitamine ranna ehituskeeluvööndis. Ehituskeeluvööndiga seonduvat on käsitletud ptk 5.1.

Lahemaa rahvusparkis kaitseala piiranguvööndis kehtib metsamaale hoone püstitamise keeld metsamaa kõlvikul sõltumata maa sihtotstarbest, kuna metsamaa võib asuda ka elumamaal. Kaitse-eeskirja kohaselt lähtub kaitseala valitseja metsamaa kindlakstegemisel Maa-ameti maakatastri andmetest, põhikaardist ning looduses realselt eksisteerivast olukorrast, arvestades seejuures, et kui maakatastri andmed ja/või põhikaart ei vasta looduses realselt eksisteerivale olukorrale, siis lähtub kaitseala valitseja metsamaa kindlakstegemisel looduses realselt eksisteerivast olukorrast. Põhja

¹² Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava Lisa 7 „Asustusstruktuur ja arhitektuur, kirjeldused ja ehitussoovitused külade kaupa”

tn 7a kinnistul lähtutakse reaalselt olemasolevast olukorrast ning seda arvestavalt on ka detailplaneeringu lahendus koostatud – hoonestusala ei jää metsamaa kõlvikule.

Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskavas toodud üldised soovitusel uushoonestuse rajamise kohta täpsustavad maakonnaplaneeringus ning Vihula valla üldplaneeringus toodud tingimusi (vt ptk 3.1.3), kuid lähtuvad siiski samadest põhimõtetest - ehitiste püstitamisel on oluline, et hooned sobituksid olemasoleva hoonestuse ja küla miljöoga, arvestades paigutust, mahte, arhitektuurseid põhilahendusi ja materjalikasutust. Kaitsekorralduskavas on toodud ka nõue, et igal üksikjuhtumil analüüsitakse Lahemaa rahvusparki üldisi ja konkreetse piirkonna kaitse-eesmärke ning teostatakse paikvaatlusel kinnistu ja kontaktvööndi hoonestuse analüüs. Kaitsekorralduskavas nimetatud tingimuste ja nõuete täitmiseks tuleb planeeringu ellu viimiseks vastav analüüs koostada.

Joonis 5.2. Väljavõte Käsma küla Põhja tn piirkonnast Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava Lisa 8. „Asustusstruktuuri ja arhitektuuri väärtused, ehitusalad ja -soovitused (joonised külade kaupa)” joonisest. Põhja tn 7a kinnistu tähistatud rohelise punktiiriga. Keskkonnaamet, 2016

Vastavalt looduskaitseeseaduse § 14 lõikele 1 ei või kaitsealal ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta näiteks:

- muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega sihtotstarvet;
- koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist;
- anda projekteerimistingimusi;
- anda ehitusluba.

Lahemaa rahvusparki kui kaitstava loodusobjekti valitseja on Keskkonnaamet, seega tuleb kavandatav tegevus Keskkonnaametiga kooskõlastada.

Kui detailplaneeringuga järgitakse Lahemaa rahvusparki kaitse-eeskirjas ning kaitsekorralduskavas sätestatud nõudeid ja tingimusi, ei kaasne kavandatava tegevusega mõjusid, mis võiksid kaitstavate loodusobjektide leiukohti ning Lahemaa rahvusparki kaitseväärtusi kahjustada.

5.5. NATURA EELHINDAMINE

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse või vajadusel taastada üleeuroopaliselt ohustatud liikide ja elupaikade soodne seisund. Natura 2000 loodusalad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ. Planeeringutega tegevuste kavandamisel tuleb võimalikke otseseid ja kaudseid mõjusid Natura aladele arvesse võtta.

Natura hindamine on menetlusprotsess, mida viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigetele 3 ja 4. Käesolevas töös tuginetakse Euroopa Komisjoni juhendile „Natura 2000 alasid oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise meetodilised juhised“ ja juhendile „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis“ (KeMÜ, koost 2013)¹³. Lisaks arvestatakse juhendmaterjaliga „Juhised loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 rakendamiseks Eestis“¹⁴.

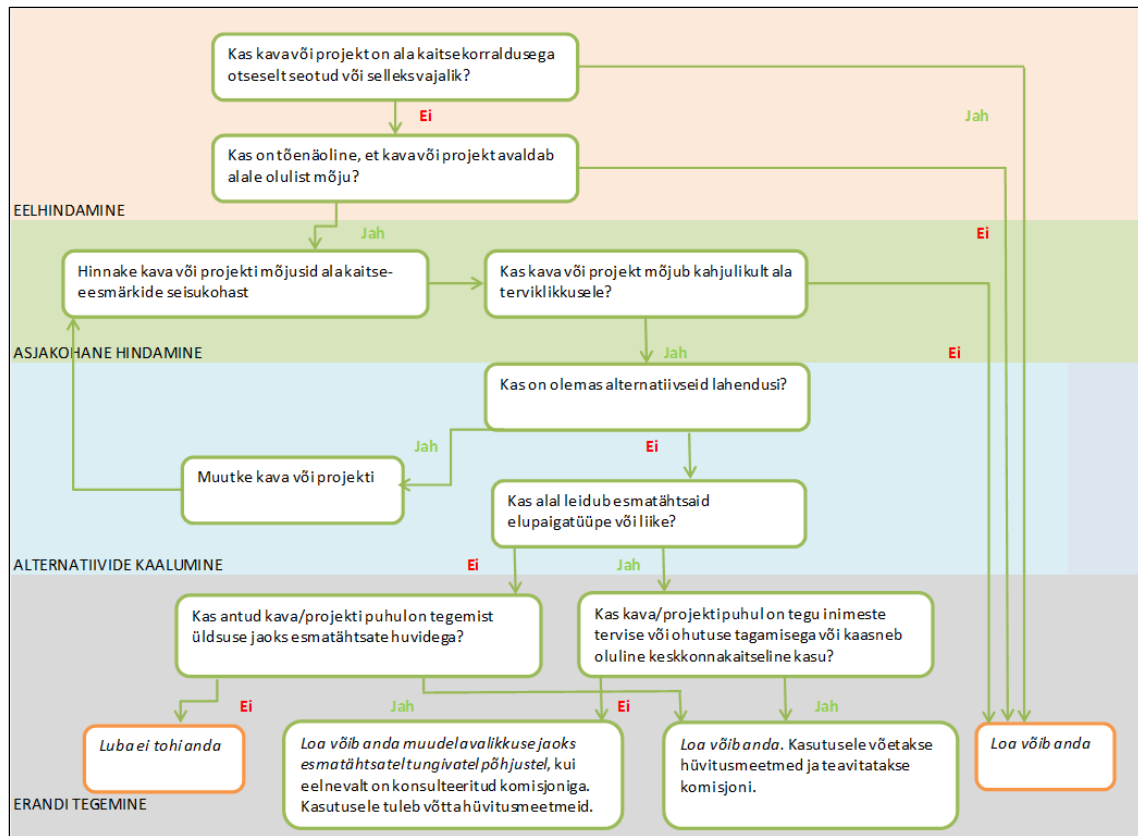
KeHJS ning LKS alusel toimub Natura hindamine keskkonnamõju hindamise menetluse raames. KeHJS § 3 punkti 2 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala.

Natura hindamise juures on oluline, et hinnatakse tõenäoliselt avalduvat ebasoodsat mõju lähtudes üksnes ala kaitse-eesmärkidest. Tegevuse mõjud loetakse oluliseks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena (kaitsekorralduskavas sätestatud) ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Natura hindamise eesmärgiks (vt joonis 5.3, I etapp-kujutatud beežil taustal) on läbi alljärgnevate sammude välja selgitada, kas on tõenäoline, et kavandatava detailplaneeringu elluviimine avaldab Natura 2000 võrgustiku aladele olulist mõju lähtudes Natura alade kaitse-eesmärkidest, struktuurist ja funktsioonist ning kas on võimalik tagada Natura-alade kaitse-eesmärkide saavutamine kavandatavast tegevusest hoolimata.

¹³ Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis" KeMÜ, koost 2013 https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/KMH/natura_m6ju_hindamis_juhis_2017-lopp.pdf

¹⁴ Juhised loodusdirektiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 rakendamiseks Eestis. Peterson, K. Säästva Eesti Instituut. Tallinn 2006. <http://www.seit.ee/failid/36.pdf>

Joonis 5.3 Natura hindamise protsess ja selle läbiviimise üldskeem

5.5.1. INFORMATSIOON KAVANDATAVA TEGEVUSE KOHTA

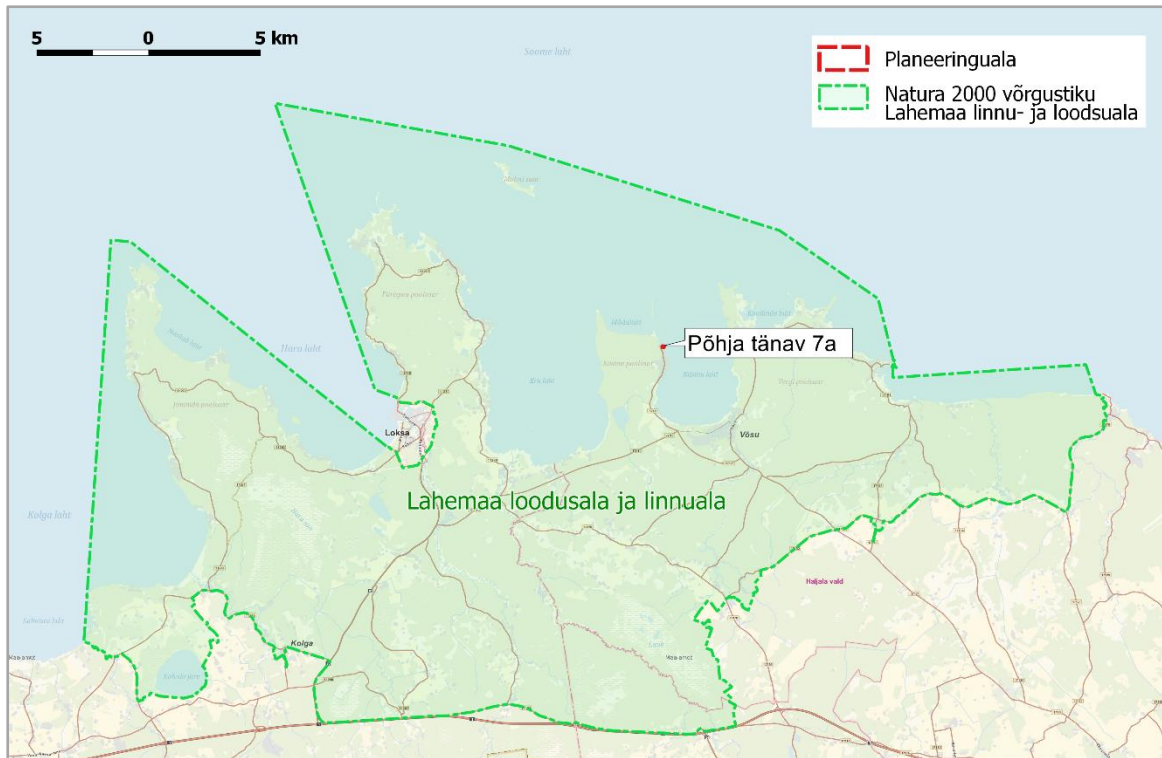
Detailplaneeringu seletuskirja järgi on kavandatavaks tegevuseks Käsma küla Põhja tänav 7a (kat tunnus 92201:014:0033) sihtotstarbe muutmine, ehitusõiguse määramine üksikelamu püstitamiseks, tehnovõrkude ja –rajatiste asukoha määramine. Planeeringualale kavandatakse elamu rajamist, lisaks rajatakse õuealale kaks maakütte soojuspuurauku, kuna hoone kütmine on kavandatud maasoojuse baasil läbi soojuspumpade. Kinnistu veevarustus tagatakse ühisveevärgiga liitudes ning kanalisatsioon on kavandatud lahendada kogumismahuti baasil. Maksimaalselt säilitatakse kinnistu senine haljastus, et säiliks praegune parkmetsa ilme.

Kavandatava tegevuse kirjeldus on täpsemalt toodud käesoleva aruande ptk 2.

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja plaanitavat lahendust võib öelda, et detailplaneeringu mõjuala piirdub planeeringualaga ning sellest väljapoole võib esineda mitte püsiva iseloomuga (ehitusaegne müra jm) ning loodusväärtuste seisukohalt ebaolulisi (visuaalne jm) mõjusid.

5.5.2. KAVANDATAVA TEGEVUSE MÕJUPIIRKONDA JÄÄVATE NATURA ALADE ISELOOMUSTUS

Tegevuse mõjupiirkonda jääb kaks Natura 2000 võrgustiku kattuvat ala: Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala (vt joonis 5.4).

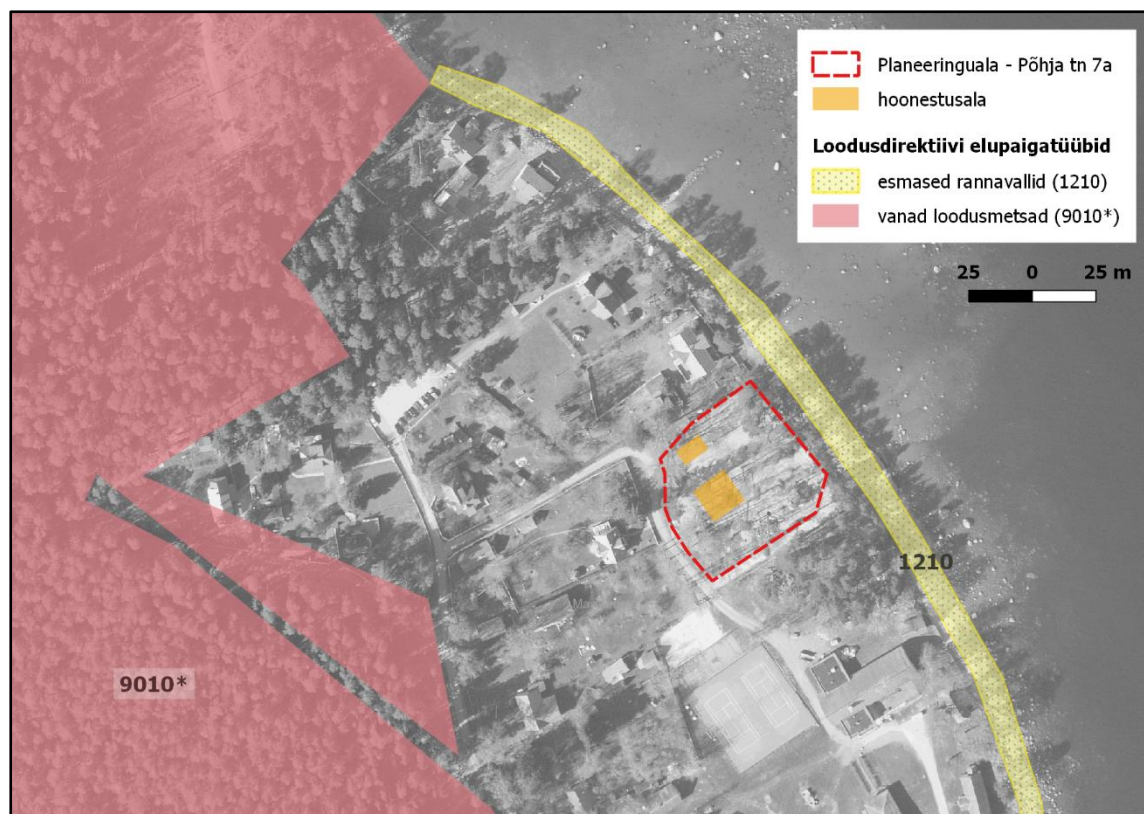
Joonis 5.4 Detailplaneeringu ala paiknemine Lahemaa linnu- ja loodusala

Natura alade ja nende kaitse-eesmärkide kirjeldused on toodud järgnevalt asjakohaste alade kaupa.

Lahemaa loodusala

Lahemaa loodusala (EE00101173) on kaitse alla võetud vastavalt korraldusele „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ (Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615-k). Lahemaa loodusala pindala on ca 748 km² ning see on loodud 47 erinevat elupaigatüübi ning 13 taime- ja loomaliigi kaitseks. Lahemaa loodusala siseriiklik kaitse on tagatud loodusala kattuva Lahemaa rahvusparki kaitsekorraga¹⁵. Kaitse-eesmärkide paiknemist planeeringuala piirkonnas illustreerib joonis 5.5. Lahemaa loodusala kõik kaitse-eesmärgid on välja toodud tabelis 1, kus täpsemad kirjeldused on antud neile, mis asuvad planeeringuala lähedal, potentsiaalses mõjualas.

¹⁵ Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2016–2025
(https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/lisa_1_lahemaa_rp_kkk_2016-2025.pdf)

Joonis 5.5 Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkide paiknemine detailplaneeringu ala piirkonnas.

Tabel 1. Lahemaa loodusala kaitse-eesmärkide kirjeldused

	Kaitse-eesmärk ¹⁶	Kirjeldus vastavalt kehtivale kaitsekorralduskavale	kaitse	pindala (ha) ¹⁷	Loodus-kaitseline hinnang ¹⁸
Elupaigatüübid	veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited – *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), liivakivipaljandid (8220), koopad (8310), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soolehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad – *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0)	Kõik nimetatud loodusala kaitse-eesmärgid asuvad väljapool detailplaneeringu ala ja ka väljapool kavandatava tegevuse mõjuala, mistõttu täpsemaid kirjeldusi siinkohal välja ei tooda.	LoD I	-	-
	esmased rannavallid (1210)	Need on lainete kuhjatud liiva-, kruusa- või klibuvallid veepiiril või selle lähedal, mis on sageli mattunud adru ja muu mereheidise alla. Elupaigatüüpi on raske piiritleda (mere mõju	LoD I	34	B

¹⁶ Tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

¹⁷ Vastavalt standardsele andmevormile (<http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=EE0010173>).

¹⁸ Standardse andmevormi järgi : A- väga hea, B-hea, C- keskmine või halvenenud.

	Kaitse-eesmärk ¹⁶	Kirjeldus vastavalt kehtivale kaitsekorralduskavale	kaitse	pindala (ha) ¹⁷	Loodus-kaitseline hinnang ¹⁸
		ulatuses on selle asukoht pidevalt muutuv).			
	vanad loodusmetsad (9010*)	Elupaigatüüp hõlmab looduslike vanu metsi, aga ka looduslike häiringute aladele uuenevaid igas vanuseastmes puistuid. Vanad loodusmetsad on levinud üle Lahemaa.	LoD I	7735	A
Liigid	saarmas (<i>Lutra lutra</i>), tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), lõhe (<i>Salmo salar</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>), suur-kuldtiib (<i>Lycaena dispar</i>), suur-rabakiil (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>), harilik ebapärlikarp (Margaritifera margaritifera), rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>), paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>) ja vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>).	Kõik nimetatud loodusala kaitse-eesmärkideks olevate liikide elupaigad/kasvukohad asuvad väljapool detailplaneeringu ala ja ka väljapool kavandatava tegevuse mõjuala, mistõttu täpsemaid kirjeldusi siinkohal välja ei tooda.	LoD II	-	-

Lahemaa linnuala

Lahemaa linnuala (EE00101173) on kaitse alla võetud vastavalt korraldusele „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ (Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615-k). Lahemaa linnuala pindala on ca 748 km² ning see on loodud 66 erineva linnuliigi kaitseks. Lahemaa linnuala siseriiklik kaitse on tagatud alaga kattuva Lahemaa rahvusparki kaitsekorraga¹⁹. Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgid on välja toodud tabelis 2.

Tabel 2 Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgid ^{15,17}

Liik		esinemine ²⁰	Populatsiooni suurus (p- paari, i- isendit)	Üldine looduskaitse väärtus ²¹
kanakull	<i>Accipiter gentilis</i>	p	15-20 p	C
rästas-roolind	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	r	20-30 p	B
karvasjalg-kakk	<i>Aegolius funereus</i>	p	5 -10 p	A
jäälind	<i>Alcedo atthis</i>	r	10 -20 p	A
soopart	<i>Anas acuta</i>	c	723 i	A
piilpart	<i>Anas crecca</i>	r	25 p	B
viupart	<i>Anas penelope</i>	r / c	10 -15 p/ 2500 i	A
sinikael-part	<i>Anas platyrhynchos</i>	c / r	2000 I /170 p	B
nõmmekiur	<i>Anthus campestris</i>	r	1 -5 p	A
kaljukotkas	<i>Aquila chrysaetos</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel leidub Lahemaal 1 registreeritud pesa.		
väike-konnakotkas	<i>Aquila pomarina</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel ei ole Lahemaal liigi pesi teada.		
hallhaigur	<i>Ardea cinerea</i>	r	50 p	A
punapea-vart	<i>Aythya ferina</i>	c / r	1400 I / 15 -20 p	A
tuttvart	<i>Aythya fuligula</i>	r / c	125 p / 2500 i	A
merivart	<i>Aythya marila</i>	r	1 p	A
laanepüü	<i>Bonasa bonasia</i>	p	450 -500 p	A
hüüp	<i>Botaurus stellaris</i>	r	3 p	A
kassikakk	<i>Bubo bubo</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel leidub Lahemaal 5 registreeritud pesa.		
sõtkas	<i>Bucephala clangula</i>	c / r	1328 I / 110-130 p	A
niidurüdi	<i>Calidris alpina schinzii</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel on Lahemaal registreeritud seitse niidurüdi pesitsuskohta, kuid 2008. aastast ei ole üheski neist niidurüdi registreeritud.		
öösorr	<i>Caprimulgus europaeus</i>	r	40 p	A
mustviies	<i>Chlidonias niger</i>	r	1 -5 p	C
valge-toonekurg	<i>Ciconia ciconia</i>	r	20 -25 p	B
must-toonekurg	<i>Ciconia nigra</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel leidub Lahemaal 1 registreeritud pesa, kus viimastel aastatel pole pesitsemist täheldatud.		
roo-loorkull	<i>Circus aeruginosus</i>	r	5 p	B
välja-loorkull	<i>Circus cyaneus</i>	r	2 p	B

¹⁹ Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2016–2025

(https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/kaitse_planeerimine/lisa_1_lahemaa_rp_kkk_2016-2025.pdf)

²⁰ Esinemine vastavalt standardsele andmevormile: p-paikne; r-pesitsev; c-peatuv; w- talvituv

²¹ Üldine looduskaitse väärtus alal vastavalt standardsele andmevormile: A – väga kõrge, B – kõrge, C – keskmine, D – madal

Liik		esinemine ²⁰	Populatsiooni suurus (p- paari, i- isendit)	Üldine looduskaitsealine väärtus ²¹
õõnetuvi	<i>Columba oenas</i>	r	50 -60 p	A
rukkirääk	<i>Crex crex</i>	r	45 -50 p	B
väikeluik	<i>Cygnus columbianus bewickii</i>	c	1000 i	A
lauluiluik	<i>Cygnus cygnus</i>	c	500 i	B
kühmnokk-luik	<i>Cygnus olor</i>	w /r	695 l / 100 p	A
väike-kirjurähn	<i>Dendrocopos minor</i>	p	30 -50 p	C
musträhn	<i>Dryocopus martius</i>	p	50 – 75 p	A
põldtsiitsitaja	<i>Emberiza hortulana</i>	r	130 p	A
Väike-kärbsenäpp	<i>Ficedula parva</i>	r	950 p	A
värbkakk	<i>Glaucidium passerinum</i>	p	5 -10 p	A
sookurg	<i>Grus grus</i>	r / c	40 -50 p / 3000 i	A
merikotkas	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel on Lahemaal registreeritud kümme merikotka pesakohta.		
väänkael	<i>Jynx torquilla</i>	r	20 -30 p	A
punaselg-õgija	<i>Lanius collurio</i>	r	200 p	A
kalakajakas	<i>Larus canus</i>	r	320 -350 p	A
tõmmukajakas	<i>Larus fuscus</i>	r	3 p	A
naerukajakas	<i>Larus ridibundus</i>	r	280 – 300 p	B
männi-käbilind	<i>Loxia pytyopsittacus</i>	p	12 p	C
nõmmelõoke	<i>Lullula arborea</i>	r	10 p	A
tõmmuvaeras	<i>Melanitta fusca</i>	r	55 p	A
jääkoskel	<i>Mergus merganser</i>	c / r	2000 l / 100 p	A
rohukoskel	<i>Mergus serrator</i>	c / r	120 l / 160 p	A
suurkoovitaja	<i>Numenius arquata</i>	r	20 -30 p	B
kalakotkas	<i>Pandion haliaetus</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel leidub Lahemaal 2 registreeritud pesa.		
herilaseviu	<i>Pernis apivorus</i>	r	15 -20 p	A
tutkas	<i>Philomachus pugnax</i>	Standard-andmevormil puudub, kuid kaitsekorralduskava andmetel ei ole Lahemaal seni ühtki tutkast registreeritud, kuid potentsiaalseid elupaiku rannaniitude hooldamisel leidub.		
laanerähn	<i>Picoides tridactylus</i>	p	15 -25 p	A
roherähn	<i>Picus viridis</i>	r	1 -5 p	C
sarvikpütt	<i>Podiceps auritus</i>	r	2 -3 p	C
tuttpütt	<i>Podiceps cristatus</i>	r	45 -50 p	A
hahk	<i>Somateria mollissima</i>	r	200 p	A
randtiir	<i>Sterna paradisaea</i>	r	140 p	A
händkakk	<i>Strix uralensis</i>	p	20 -30 p	A
vööt-pöösälind	<i>Sylvia nisoria</i>	r	20 p	B
teder	<i>Tetrao tetrix</i>	p	100 -200 p	A
metsis	<i>Tetrao urogallus</i>	p	levinud	A
punajalg-tilder	<i>Tringa totanus</i>	r / c	35 p / 20 i	B
vaenukägu	<i>Upupa epops</i>	r	1 -5 p	A
kiivitaja	<i>Vanellus vanellus</i>	r	140 p	B

5.5.3. KAVANDATAVA TEGEVUSE SEOTUS KAITSEKORRALDUSEGA

Kavandatava detailplaneeringu elluviimine ole seotud ega vajalik Natura 2000 võrgustiku Lahemaa loodus- ega linnuala kaitsekorraldamisega ning ei aita otseselt ega kaudselt kaasa ala kaitse-eesmärkide saavutamisele.

5.5.4. KAVANDATAVA TEGEVUSE MÕJU PROGNOOSIMINE NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALADELE

Lahemaa loodusala

Detailplaneeringu elluviimisega seotud tegevus toimub kogu ulatuses Lahemaa looduslalal. Kavandatava tegevuse näol on tegemist ühele kinnistule elamu rajamisega koos vajalike kommunikatsioonidega. Tegevuse mõjuala on piiritletud planeeringuala piiriga ning sellest väljapool asuvaid loodusala kaitse-eesmärke tegevuse elluviimine ei mõjuta. Lähimateks registreeritud kaitse-eesmärkideks planeeritava ala piirkonnas on elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ja esmased rannavallid (1210) (vt joonis 5.4). Elupaigatüüp loodusmetsad asub kinnistust ca 100 m kaugusel. Kinnistu ja elupaiga vahel on Käsma küla hoonestatud krundid. Esmased rannavallid asuvad kinnistu idapiirist ca 10 m kaugusel Käsma lahe kaldal. Mõlemad elupaigad säilivad olemasolevas ulatuses ja säilitavad sama looduskaitse väärtuse. Ülejäänud elupaikade ja liikide osas on ebasoodsate mõjude tekkimine välistatud kuna kavandatava tegevuse mõjualas neid ei leidu.

Lahemaa linnuala

Andmebaasi EELIS andmetel ei esine detailplaneeringu alal ega selle läheduses Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks olevate liikide registreeritud leiukohti. Valdav osa linnuala liikidest on merega seotud liigid. Käsma lähel peatuvaid ja toituvaid linde maismaal kavandavad hooned ei mõjuta, kuna tegemist on väiksemahulise tegevusega, mis ei ole ka vahetult mererannale kavandatud. Mere ja kavandatava hoonestusala jm struktuuride vahele jääb 50 m laiune ehituskeeluvöönd, kus säilitatakse kõrghaljastus.

Maismaa linnuliikide osas ei saa välistada, et leidub liike, kes planeeritaval kinnistul esinevad, kuid tegemist ei ole häiringutundlikele ja rangelt kaitstavatele liikidele sobiva elupaigaga, kuna see asub tihedalt hoonestatud Käsma külas. Kinnistu piires säilitatakse kõrghaljastus kogu ehituskeeluvööndi ulatuses ja ka hoonestusalade ümber säilitatakse kõrghaljastust selliselt, et säiliks looduslik haljasala-parkmets.

Tegemist ei ole mastaapse tegevusega ega ühegi linnuliigi registreeritud elupaiku hõlmava asukohaga, mistõttu ei ole oodatav ka ebasoodsa mõju tekkimine liikidele.

5.5.5. NATURA EELHINDAMISE TULEMUSED JA JÄRELDUS

Natura eelhindamine jõudis objektiivse hindamise tulemusel järeldusele, et kavandatava detailplaneeringu elluviimisel on ebasoodne mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele välistatud, mistõttu ei ole vajadust läbi viia ka täismahulist ehk asjakohast hindamist.

5.6. MÕJU SOTSIAALSELE KESKKONNALE

Sotsiaalmajanduslike mõjude all peetakse KeHJSe kohaselt silmas soodsat või ebasoodsat mõju inimese tervisele ning sotsiaalsetele vajadustele ja varale. Näiteks võib arendustegevus muuta piirkonna liikluskorraldust ja põhjustada liiklustiheduse kasvu, kui piirkonda tuleb juurde uusi elanikke. Mingil määral võib iga arendustegevus mõjutada ka piirkonna kinnisvara hindasid turul. Mõju inimese tervisele võib avalduda eelkõige läbi muutuste vee- ja õhukvaliteedis ning mürahäiringute. Mürahäiringud on peamiselt tingitud liiklusest ja ajutiselt ehitustegevusest.

Käesoleva planeeringuga on ette nähtud muudatused maakasutuses ning olemasolevale metsaga kaetud maatulundusmaale nähakse ette elamukrundi kavandamine. Planeeritav ala (pindalaga ca 0,3 ha) paikneb Käsma külas väljakujunenud elamute alal.

Kavandatava hoone rajamine võib olla osade piirkonna elanike poolt tajutav olulise muudatusena ümbritsevas keskkonnas, visuaalse mõjuna. Visuaalse mõju olulisus sõltub peamiselt vaatajagruppide esindatusest, arvukusest ning tundlikkusest. Igapäevaselt on põhiliseks vaatajagrupiks kohalikud elanikud ning seega võib uute tehisobjektide lisandumine looduskeskonda mõjuda neile esialgu visuaalse häiringuna, kuna kohalike elanike näol on tegemist tundliku grupiga ning muutunud vaated avanevad koduaknast või koduteelt.

Samas ei ole kavandatava tegevuse puhul tegemist mastaapse ega sotsiaalset keskkonda oluliselt mõjutava tegevusega. Kavandatava ala kontaktvööndis paiknevad elamualad, mis on valdavalt hoonestatud üksikelamutega. Piirkonnas on välja kujunenud selge elamuala miljö, kuhu uus elamu sobitub ilma suhteliselt tiheda asustusega küla kooslust rikkumata. Planeeringualal ei kavandata tegevusi, mis oluliselt muudaks juba väljakujunenud olukorda piirkonnas. Sellest tulenevalt ei ole eeldada ka olulist mõju piirkonna kinnisvarahindadele.

Mõningane autoliikluse kasv võib tingida mürahäiringuid, kuid arvestades detailplaneeringuga kavandatavat mahtu, ei ole vastav muutus olulise mõjuga. Vee- ja õhukvaliteedi muutusi ei ole samuti ette näha, kui rakendatakse vajalike meetmeid reovee ja jäätmete käitlemisel. Seega puudub kavandataval tegevusel ka oluline mõju inimese tervisele.

5.7. KUMULATIIVSED MÕJUD

Kumulatiivse mõjuna mõistetakse inimtegevuse eri valdkondade mõjude kuhjumist (liitumine või kombineerumine), mis võib hakata keskkonda oluliselt mõjutama. Kuigi eraldi võttes võivad üksikud mõjud olla ebaolulised, võivad need aja jooksul ühest või mitmest allikast liituda ja põhjustada loodusressursside seisundi halvenemist.

Tavaliselt eristatakse keskkonnamõju hindamisel otseseid ja kaudseid mõjusid, kumulatiivsuse hindamisel arvestatakse mõlemaid. Seega võib kavandatava tegevuse kumulatiivse mõjuna käsitleda kogumõju, mida kavandatav tegevus koos teiste piirkonda mõjutatavate tegevustega, sõltumatult tegevuse kuuluvusest (riiklik, kohalik omavalitsus, era) avaldab ressursile, ökosüsteemile, kogukonnale.

Teadaolevalt ei ole planeeringuala lähistel kavandatud suuremaid arendusi ega teisi potentsiaalse keskkonnamõjuga tegevusi, millega koosmõju oleks käesoleval juhul asjakohane eraldi hinnata. Kuna piirkonnas asub elamuid (sh rajamisel elamuid), on teoreetiliselt küll võimalik ala kasutuskooormuse mõningane kumulatiivne suurenemine,

aga arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ning senise maakasutuse (vähest) intensiivsust, ei ole käesoleva planeeringu realiseerumisel põhjust eeldada olulise kumulatiivse mõju ilmnamist.

6. JÄRELDUS, KESKKONNAMEETMED

Käesolevas eelhinnangus käsitleti Lääne-Virumaal Haljala vallas Käsma külas asuva Põhja tee 7a kinnistu detailplaneeringu seoseid teiste asjakohaste startegiliste planeerimisdokumentidega, hinnati detailplaneeringuga kavandatava tegevuse eeldatavaid keskkonnamõjusid (sh viidi läbi Natura eelhindamine) ning vajadusel pakuti välja leevendavad meetmed.

Eelhinnangu käigus jõuti järeldusele, et detailplaneeringu realiseerimisel (kavandatava tegevuse ellu viimisel) ei ole alust eeldada olulise negatiivse keskkonnamõju kaasnemist.

Negatiivsed mõjud tuleks välistada rakendades järgmiseid leevendavaid meetmeid ning pöörates tähelepanu järgmistele asjaoludele:

- Planeeringu ellu viimisel tuleb lahendada nõuetekohane reovee- ja prügikäitlus, millega välistatakse reoainete sattumine pinnasesse, pinna- ja põhjavette, seda nii ehitustegevuse, kui hoonete edasise ekspluatatsiooni käigus.
- Detailplaneeringualt ei ole lubatud sadevete suunamine kõrvalasuvatele kinnistutele, kogunevad sadeveed tuleb immutada samal kinnistul.
- Maasoojuspuurkaevude rajamiseks (või rajamise käigus) tuleb koostada eksperthinnang tegevuse ohutuse osas põhjaveevarule. Puurkaevu/-augu rajamisel peab olema tagatud, et ei põhjustataks põhjavee seisundi halvenemist ega avaldataks negatiivset mõju läheduses asuvatele puurkaevudele, maakasutusele ning veeökosüsteemidele.
- Krundi haljastuse osas järgida planeeringus ette nähtut – kõrghaljastust eemaldada võimalikult vähe, Soome lahe ja hoone vahelisel alal (ranna ehituskeeluvööndis) säilitada praegune looduslik haljastus täies mahus, Põhja tänava ja hoone vahelisel alal säilitada väärtuslik kõrghaljastus. Hoonete rajamine metsamaa kõlvikule ei ole lubatud.
- Vältida nahkhiirtele varjepaigaks sobilike puude langetamist.
- Liigse valgusreostuse (sh liigse valgustuse mõju nahkhiirtele) vältimiseks kasutada valgustuslahendusi, mille reflektorid on ehitatud nii, et valgustid on suunatud vaid valgustamist vajavale objektile ja üleliigse valguse hulk on minimaalne (vältida valgustuse suunamist aladele, kus inimesi ei liigu). Kindlasti peaksid valgustid olema ka optimaalse võimsusega. Välisvalgustuse kavandamisel on mõistlik kaaluda ka anduritega valgusteid.
- Kavandatava tegevuse elluviimise järgmistes etappides (täpsete arhitektuursete lahenduste ja projektlahenduste koostamine) on oluline järgida Vihula valla üldplaneeringus Käsma küla piires seatud nõudeid ja tingimusi ning ka Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskavas toodud soovitusi uushoonestuse rajamise kohta (ehitiste püstitamisel on oluline, et need sobituksid olemasoleva hoonestuse ja küla miljööga, arvestades paigutust, mahte, arhitektuurseid põhilahendusi ja materjalikasutust). Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskavas on toodud ka nõue, et igal üksikjuhtumil analüüsitakse Lahemaa rahvusparki üldisi ja konkreetse piirkonna kaitse-eesmärke ning teostatakse paikvaatlusel kinnistu ja kontaktvööndi hoonestuse analüüs.
- Kavandatav tegevus tuleb kooskõlastada Keskkonnaametiga (kui Lahemaa rahvusparki valitsejaga).